יודען, געדענקט די רדיפות אויף אייערע ברידער אין דייטשלאנד

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem

NAJER FOLKSBLAT

הײנט 8 זײטען

פרייז 15 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 7 | Łódź, Poniedziałek, 8 stycznia 1934 r. | צוועלפטער יאהרגאנג | לאדז, מאנטאג, כ״א טבת תרצ״ד | № 7

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

KINO „Zachęta" 26 זגערזשער 26

קינא „Zachęta" 26 זגערזשער 26

די גרעסטע איבערראשונג פאר אלע יודישע קינא-בעזוכער!!!

די גרעסטע פילם-סענסאציע פון אונזער צייט!

דער ערשטער 100%-טיגער רעדעוודיגער און זינגענדער פילם

אינגאנצען אין דער יודישער שפראך!

היינט, מאנטאג, דעם 8 יאנואר — 1934 — פייערליכע פרעמיערע פון דער וואונדערבארער ביבלישער טראגעדיע

„יוסף אין מצרים"

אין דאזיגען גיגאנטישען פילם שפילען די בעוואוסטע יודישע שוישפילער פון אמעריקא:

בעני אדלער, יוסף גרינבערג, וואלף גאלדפאדען, זיגמונט צוקערבערג, וואלף בארזעל, גערטרוד לעוויטאן, הערמאן שיעראצקי, סאביא אדלער, אידא אדלער און יוסף שווארצבערג.

אויסערן פראגראם וועט דער בעריהמטער ניו-יארקער איבערקאנטאר וואלדמאן מיט זיין גרויסען כאר זינגען „כל-נדרי" 5000 מענשען נעמען אנטייל אין דער „יוסף אין מצרים" איז די גרעסטע דערגרייכונג דאזיגער הערליכער פילם-אויפפיהרונג! אין דער פילם-קונסט! אזא פילם איז נאך נישט געווען!

לאדזער יודען! יעדערער פון אייך מוז זעהען און הערען דעם וואונדערליכען פילם וועגען יוסף און זיינע ברידער!

געדענקט! שוין פון היינט ווערט דעמאנסטרירט דער הערליכסטער יודישער פילם!

בעמערקונג: ס׳איז כדאי צו בעמערקען, דאס „זאכענטא" בעזיצט איינע פון די בעסטע אין אונזער שטאט קלאנג-פילם-מאשין ווי דאס רעדען קומט ארויס קלאר און דייטליך, אזוי אז דער בעזוכער האט די מעגליכקייט צו הערען יעדעס ווארט.

קינא „זאכענטא" 26 זגערזשער 26

קינא „זאכענטא" 26 זגערזשער 26

דעם טיפסטען מיטגעפיהל דעם סעקרעטאר פון דער יודישער קהלה ה׳ פנחס נאדעל צוליב׳ן טויט פון זיין

מוטער נ״ע

די פערוואלטונג און בעאמטע פון דער מסווה גדאנסקא 75.

הנני משתתף בצערו העמוק של מר פ. נאדעל, מזכיר הקהלה העברית בלאדז, על מות עליו

אמו נ״ע

המקום ינחם אותו בתוך שארי אבילי ציון וירושלים.

ש״ץ דמתא לאדז

76 ע. ווינאנראד.

אנו משתתפים בצערו הגדול של מזכיר הקהלה העברית בלודז, מר פנחס נאדעל על מות

אמו נ״ע

הפרקציה הציונית במועצה ובועד של הקהלה העברית בלודז

מיין אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל דריק איך אויס דעם ה׳ פ. נאדעל צוליב׳ן טויט פון זיין מוטער

פייגע נ״ע

זיים געטרייסט מיט די טראדיציאנעלע ווערטער המקום ינחם אותו בתוך שארי אבילי ציון וירושלים.

יהושע זאראמב.

אנאנסען — אין — נייעם פאלקסבלאט האבען דעם גרעסטען ערפאלג.

דעם סעקרעטאר פון דער יודישער גמינע ה׳ פ. נאדעל ווי אויך די פאמיליע צוליבן טויט פון זייער מוטער

פייגע נ״ע

דריקט אויס דעם טיפסטען ביילייד די פערוואלטונג פון חסד של אמת ומנחמי אבלים לאדז.

רגשי תנחומים למזכיר הקהלה העברית בלודז, מר פנחס נאדעל למות עליו

אמו נ״ע

בסיועו בעבודת בנין ארץ ישראל ינחם!

ועד „קרן היסוד" בלודז.

סטארשי פעלדשער

A. Neumark

האט זיך איבערגעצויגען אויף

פאלודניאווא 28 28

טעלעפאן 163-46

נעמט אן פון 8.30–10 פריה און 2–4 נ.מ.

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

ווארנונג פון ראבינאט!

די קצבים:

1) ישראל לייזעראוויץ, קילינסקיעגא 53

2) חיים ראזענבלום, קעלמא 22

3) שלמה יאסובאוויטש, רזשגאווסקא 67

4) פינטשע פוקס, רזשגאווסקא 74

זענען געאסר׳ט דורכ׳ן ראבינאט.

מיר האבען אבגערופען פון זיי די מנקרים און משגיחים און מ׳טאר דארט נישט קויפען קיין שום פלייש אלס כשר.

ועד הרבנים בלודז

א׳ וארא, תרצ״ד

Wyrazy szczerego współczucia

p. P. NADLOWI

z powodu zgonu

B.P. **MATKI** JEGO

składa ALEKSANDER ROZIN.

דעם חשוב׳ן ה׳ פנחס נאדעל סעקרעטאר פון דער לאדזער יודישער קהלה צוליב׳ן טויט פון זיין

מוטער נ״ע

דריקט אויס דעם אויפריכטיגסטען מיטגעפיהל די פערוואלטונג פון „בית יתומים" זגערזשער 40.

די לעצטע טעג

אויף פיעטריקאווער 59 געוו. „Rogów"

פון גרעסטען אנאטאמיש-פאטאלאגישען

מוזעאום

וואס בעזיצט 6 אפטיילונגען, איבער 1000 עקספאנאטען, זעלטענע נאטור-ערשיינונגען פון דער וועלט ווי: צווייצוואמענגעוואקסענע קינדער (Sjami) א ציקלאפ מיט איין אויג, א קינד מיט 2 פנים׳ער א. ז. וו.

אפען טעגליך פון 11 פריה ביז 11 אוו.

איינטריט נאר 50 גר.

פאר קינדער—25 גר.

דעם טיפסטען ביילייד דריק איך אויס דער פאמיליע נאדעל צוליב׳ן טויט פון זייער מוטער

פייגע נ״ע

המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבילי ציון וירושלים.

יהושע קאפעל.

דעם סעקרעטאר פון דער לאדזער יודישער קהלה ה׳ פנחס נאדעל צוליבן טויט פון זיין

מוטער נ״ע

דריקט אויס דעם טיפען מיט-צער די פאלקיסטישע פראקציע ביי דער יודישער קהלה.

געעפענט די קאָנפערענץ פון „אגודת ישראל"

פון אלע עקען פוילען זענען געקומען רבנים און רביים

דער געדראַנג איז געווען אַזוי גרויס, אַז אַ יוד איז דערשטיקט געוואָרען

וואַרשאַ, 7. (טעלעפאָניש).

היינט, 4 בייטאָג האָט זיך אין זאַל פון קאַמיבסקיס טעאַטער געעפנט די אַלפוילישע 4־טע לאַנד קאָנפערענץ פון „אגודת ישראל".

אַלע גאַסען וואָס פירן צו דער אַבאַזשנאַ זענען געווען פול מיט פאָהרענדע און געהענדע מענשען, וואָס האָבען זיך געאיילט צו דער קאָנפערענץ.

שוין לאַנג האָט מען נישט געזעהען אויף דער גאַס אַזאַ ריזיגען עולם.

יעדער מינוט איז צום טעאַטער צוגעפאָהרען אַן אַנדערער רבי, וועלכען דער עולם האָט אָפּגעגעבען שלום עליכם און געמאַכט אָוואַציעס.

די „צעירי אמוני ישראל" האָבען „אָקופּירט" די לינקע זייט פון אַמפיטעאַטער און פאַר די בנות ישראל זענען רעזערווירט געוואָרען 2 רייען שטולן אויף דער גאַלעריע.

אין פאָיע איז געמאַכט געוואָרען אַן אויסשטעלונג פון ארץ־ישראל אַרטיקלען.

פינף אַ זייגער האָבען זיך אויף דער בינע אויסגעזעצט די רבנים און רביים.

אין דעם הינטערגרונט זענען געהאַנגען צוויי גרויסע לאָזונגען: „ברוכים הבאים" און „שטיצט דעם קרן הישוב פון אגודת ישראל".

אין פראָנט הינטערן פאָרהאַנג האָט זיך בולט אָנגעזעהן די קינסטלערישע אויפשריפט פון דער פּיעסע וואָס ווערט געשפּילט אין דעם טעאַטער: „עס וועט זיין גוט"...

האָבען אַ סך פראָווינצער דעלעגאַטען זיך נישט אָריענטירט וואָס די אויפשריפט בעדייט און געהאַט טענות הלמאי ס'איז דער דאָזיגער אויפשריפט נישט צוגעשטעלט: „אם ירצה השם"...

געעפענט האָט די קאָנפערענץ דער ווישער רב לעווין, וועלכער האָט אין אַ יודישער און פוילישער קורצער רעדע באַגריסט די דעלעגאַטען ובפרט דעם ראַבינער ד"ר קאַרלעבאַך פון וויען און דעם ראַבינער ד"ר דובין פון ריגע.

דערנאָך האָט גענומען אַ וואָרט דער גערער רבי. (מחמת'ן דעם געדראַנג פון די חסידים האָט ער זיך לכתחילה בשום אופן נישט געקאָנט אַרייב קריגען אין זאַל אַריין, און מ'האָט איהם געמוזט אַריינפיהרען הינטער די קוליסען...) דער גערער רבי רעדט זעהר שטיל. אַזוי אַז מ'הערט נישט פון איהם קיין איין וואָרט און דער פאָרזיצער מוז דערנאָך איבערגעבען אַז ער ווינשט דעם צוזאַמענפאָהר הערפאָלג און מזל.

דערנאָך רעדט דער סאָכאַטשאָווער רבי, און באַלד הויבט אָן צו רעדען אין נאָמען פון'ם וואַרשאַווער שטאָט־פּרעזידענט דער לאַוניק ד"ר ביכאָווסקי. פּלוצים אָבער דערהערט זיך אַ גרויס געוואַלד און געשריי: — „יודען ראַטעוועט!... יודען!!..

ד"ר ביכאָווסקי מוז איבעררייסען, און — עס ווייזט זיך אַרויס אַז אַ יוד איז אין געדראַנג דערדריקט געוואָרען אויף טויט...

דער טראַגיש־אומגעקומענער איז דער 47־יעהריגען נפתלי דאַנשיין, אַ סוחר פון נאַוואָליפּקי 46. ער האָט איבערגעלאָזט אַ ווייב מיט קינדער.

„חסד של אמת" האָט איהם תיכף צוגענומען פון זאַל, אָבער איידער וואָס ווען האָבען איהם בעאַרדיגט גבאים וועלכע האָבען ביי איהם צוגענומען אַ טייסטער מיט דאָקומענטען און מיט געלד...

באַך דעם ווי דער טומעל האָט זיך איינגעשטילט און די קאָנפערענץ באַגריסט אין נאָמען פון „מועצי גדולי התורה" מנחם זעמבא וועלכער זאָגט צ.וו.אַ. אַז די „אגודת ישראל" וויל צוזאַמענפיהרען די יודישע העצער און בשמות צו גאָט. מיר האָבען — דערקלערט ער — 100־פּראָצענטיגע יודען און נישט קיין 10־פּראָצענטיגע באַנקראָטניקעס, וואָס רעגולירען מיט 10 פּראָצענט יודישקייט...

מנחם זעמבאַ ענדיגט מיט די ווערטער: — „מיר, די אגודה, האָבען בענומען די גאַנצע ירושה פון באַרג סיני!"

עס בעהמט אַ וואָרט'צו בעגריסונג דער דעפּוטאַט וואַצלאַוו ווישליצקי, וועלכער רופט, מ'זאָל שטיצען די באָיקאָט־אַקציע געגען דעם היטלער דייטשלאַנד.

דאַן בעגריסט ד"ר קאַרלעבאַך פון וויען, און ד"ר דובין פון ריגע.

מיט אַ לענגערען רעפעראַט פון ר' איטשע מאיר לעווין וועגען דער טעטיגקייט פון דער אגודה ווערט געשלאָסען די היינטיגע זיצונג.

אַרויסגעטריבן 2000 יודן פון אַפגאַניסטאַן

וואַנדערן זיי איצט אויף גרויסער נויט אין דער מדבר

לאָנדאָן, 7 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער „דזשאָינט פאָרעין קאָמיטע" האָט בעקומען אַן'אַלאַרמירענדע ידיעה, אַז 2000 אַפגאַניסטאַנער יודען זענען אַרויסגעטריבען געוואָרען פון די אַפגאַניסטאַנישע גרענעץ שטעט און וואַנדערן איצט אין דער מדבר, הילף איז דרינגענד נויטיג.

אַן'אַנדערע ידיעה רעדט וועגען 1600 רוסישע יודען וואָס זענען געהאַט אַנטלאָפען קיין אַפגאַניסטאַן.

ווי בעקאַנט האָט די יודישע אַגענץ געהאַט בעשטימט פאַר די דאָזיגע יודען 40 סערטיפיקאַטען.

קאָנפיסקירט אין דייטשלאַנד אַ בוך

פון אַ נישט־יודישען שרייבער

בערלין, 7 (יט"א טעלעגראַפיש)

די טירינגער פּאָליציי האָט קאָנפיסקירט דאָס בוך פון דעם נישט־יודישען שרייבער פּאַן אַטעלן בראָנעקאָווסקי.

דאָס בוך איז געווידמעט דער לעזונג פון יודען־פּראָבלעם. אין בוך ווערט אַנאַליזירט דאָס לעבען פון די יודען און ס'ווערט געפאָדערט מעהר פערשטענדניש פאַר די בעדערפענישען פון די דייטשע יודען.

יודען פערלאָזען די א"י־פּאָליציי

ירושלים (יט"א) נאָך צוויי יודישע פּאָליציי־לייט האָבען פערלאָזען דעם פּאָליציי־דינסט אין ירושלים.

תל־אביב (יט"א) די תל־אביב'ער מוניציפּאַליטעט האָט בעקאַנט געמאַכט, אַז עס ווערען געזוכט קאַנדידאַטען צום תל־אביב'ער פּאָליציי־דינסט, עס הייסט, אַז די צאָהל פּאָליציאַנטען פערקלענערט זיך מחמת די אַרויסטריטען פון די יעניגע, וואָס געהען איבער אויף ציווילע, מעהר הכנסה ברענגענדע פּאָסטענס.

אַ נייע גזירה אין דייטשלאַנד

בערלין, 7 (ספּ. טעל.) דער אינערן־מיניסטער האָט אַרויסגעגעבען אַ פעראָרדענונג, אַז עס טאָרען נישט אַדאָפּטירט ווערען קיין קינדער צווישען דעם אַרישען און נישט אַרישען צד.

אויסגעבראָכען אַ רעוואָלוציע אין באָליוויען

ניו־יאָרק, 7 (ספּ. טעל.)

לויט די ידיעות פון לימאַ, איז אין באָליוויען אויסגעבראָכען אַ רעוואָלוציע, וועלכע האָט אַרומגענומען די געגענדען אַכאַקאַטשי, הקואי און טיאַנואַנטשו.

דער בירגער־קריג אין כינא

נאַנקין, 7 (ספּ. טעל.)

דאָס רעגירונגס־מיליטער אונטער דער אָנפיהרונג פון גען. טשאַנג־קאַי־טשעק האָט זיך דערנעענטערט אויף 50 מייל צו פו־טשאַו.

די אויפשטענדיגע פון דער פּראָווינץ פוקיען גיבען זיך מאַסענווייז אונטער דעם רעגירונגס־מיליטער.

ראַסטינג און פּאַפּע אין וואַרשאַ

וואַרשאַ, 7 (טעל. עספּאַניש)

היינט אין אָווענד זענען געקומען קיין וואַרשאַ: דער הויך־קאָמיסאַר פון דער פעלקער־ליגע אין דאַנציג ראַסטינג און דער גענעראַל־קאָמיסאַר פון פוילען אין דאַנציג ד"ר פּאַפּע.

אַלפוילישער צוזאַמענפאָהר פון יוד. סוחרים־בענק

וואַרשאַ, 7 (טעלעפאָניש)

היינט האָט זיך אין רעוויזיאָנס־פערבאַנד אויף רימאַרסקאַ געעפענט דער אַלפוילישער צוזאַמענפאָהר פון סוחרים־בענק.

עס איז פּראָמגערעדט געוואָרען אַ רייהע אַקטועלע פראַגען, און ס'זענען אויסגעוועהלט געוואָרען 2 מיטגלידער אין רעוויזיאָנס־פערבאַנד.

—=:00:=—

ווייטערדיגער פערהער אין פּראָצעס וועגען דעם אַרלאָזאָראָוו־מאָרד

ירושלים, 7 (יט"א טעלעגראַפיש)

היינט איז פאָרגעקומען דער ווייטערדיגער פערהער אין פּראָצעס וועגען אַרלאָזאָראָוו־מאָרד. דער פּראָקוראָר שיטריט האָט פאָרגעלעגט אוועקצוגעבען אַרלאָזאָראָווס רעוואָלווער שערטאָקן, אַדוו. סעמיועל איז געווען געגען דעם.

אויף דעם האָט פּראָקוראָר שיטריט ערקלעהרט, אַז אַרלאָזאָראָוו איז דערהרגעט געוואָרען פון אַ קויל פון אַן'אַנדער רעוואָלווער־קאַליבער און דעריבער איז אַרלאָזאָראָווס רעוואָלווער נישט נויטיג אַלס זאַך־בעוויז.

אַדוו. סעמיועל האָט פאָרגעלעגט צוצולייגען צו די אַקטען דעם ראַפּאָרט פון דער תל־אביבער פּאָליציי פון 16 יוני אין וועלכען ס'ווערט געזאָגט, אַז אַרלאָזאָראָוו איז דערהרגעט געוואָרען ביים ברעג פון ים דורך אַראַבער. דער פּראָקוראָר איז געגען צולעגען דעם דאָקומענט צו די אַקטען. דאָס געריכט איז אָבער מסכים מיט'ן אַדוואָקאַט.

אַ בריטישער פּאָליציאַנט, וועלכער האָט אַרעסטירט סטאַווסקי'ן עוקלערט, אַז ווען ער האָט סטאַווסקין געבראַכט אין דער פּאָליציי זענען אין צימער נאָך געווען אַנדערע פּערזאָנען, ערשט דערנאָך איז פאָרגעקומען די קאָנפראָנטאַציע צווישען סטאַווסקי'ן און פרוי אַרלאָזאָראָוו.

מ'דאַרף וויסען דאָס הייסט אָפּגעהיטענקייט

אַז אָפּגעהיט זאָל דערפון זיין יעדער אָרענטליכער מענש!

בערלין, 7 (יט"א טעלעגראַפיש)

די ראַסען־רעגיסטראַציע איז נישט חל נאָר אויף מלוכה־און־מוניציפּאַל־בעאַמטע, נאָר פאַר יעדער משפּחה, און אין אַ צייט אַרום וועט פערעפענטליכט ווערען, ווער ס'איז פון ריין אַרישער אָפּשטאַמונג און ווער נישט.

דערווייל איז די בעפעלקערונג אויפגעפאָדערט געוואָרען צו זאַמלען דאָקומענטען, וועלכע דאַרפען בעווייזען די אָפּשטאַמונג.

יונגעלייט ווערען געוואָרענט, אַז פאַר דער חתונה זאָלען זיי גענוי נאָכקאָנטראָלירען צו דער צווייטער צד איז פון דורות לאַנג אַן'אַריער.

אַ פערבאָט פונ'ם מיינצער בישאָף

בערלין, 7 (ספּ. טעל.)

דער מיינצער בישאָף האָט בעאויפטראַגט אויסצוהענגען אין די קירכען און געבעט־הייזער אויסשליסליך די פויבסטליכע פעהנער. דערביי בערופט ער זיך אויף די פאָרשריפטען וועגען דעם פון פאַר דער מלחמה־צייט.

די נאַציאָנאַל־סאָציאַליסטישע פּרעסע בעטראַכט די פעראָרדנונג, אַלס אַ פערבאָט אויסצוהענגען היטלער־פעהנער און רופט זי אָן: „די פּראָוואָקאַציע פונ'ם נייעם דייטשלאַנד".

ד"ר העלער
ספּעצ. פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע
טראַוגוטאַ 8, טעל. 179-89
נעמט אָן פון 8—11 און פון 4—8 אָוונט.
זונטאָג פון 11—2 מיטאָג.
פאַר פרויען אַ ספּעציעלער וואַרטע־זאַל.
אונבעמיטעלטע — לעמשניצע־פרייזן

דאַנקזאָגונג.
דערמיט דריק איך אויס דעם הערציגסטען דאַנק דעם געעהרטען ה' דאָקטאָר ווילסבּרום פון ראַדאָגאָשטשער שפּיטאַל, פאַר זיין בעמיהונג און איבערגעבענהייט ביים אָפּערירען מיך און ברענגען מיך צום פריערדיגען געזונד. זאָל איהם דער ליבער גאָט שענקען פיל געזונדע יאָהרען און ווייטערען ערפאָלג אויפ'ן מעדיצינישען געביט.
מיט אַכטונג עסטערא זשעלאַנקא
לאָדז, וואָלבאָרסקאַ 21.
77

ווילכטיג פאַר דער לאָדזער בעפעלקערונג
דערמיט מאַכען מיר בעקאַנט, אַז איז ערעפענט געוואָרען דאָס
אַמבולאַטאָריום
ביים פאַראיין „עזרת עניים"
נאַדלודקאַ 8, טעל. 153-99
וואו ס'ווערט ערטיילט מעדיצינישע הילף אויפ'ן אָרט פון 9 פריה ביז 7 אָוו.
שיקט אַרויס דאָקטוירים־ספּעציאַליסטען מיט וויזיטען אַהיים
ווי אויך דענטיסטישע הילף
זשטשיקעס אין דער אַמבולאַטאָריע און אויסער דער אַמבולאַטאָריע פאַר אַ מינימאַלען אָפּצאָהל. נעהמט אויך אָן געבורטען און אַלע אַרט אַנאַליזען. מינימאַלע אָפּצאָהלונגען.
די פערוואַלטונג.

ל עכער אויף דער מאַשין
ווערען אָנגענומען אויסצונייען ביי
ג. נאָרדמאַן. שרודמיעסקאַ 8

אויערן, נאָז און האַלז־קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פּיעטריקאָווער 67, טעל. 127-81
נעהמט אָן שטענדיגע קראַנקע (צוועק אָפּעראַציע א. ז. וו.), ווי אויך אַמבולאַטאָרישע פון 11—2 און פון 5—8 אָוונט.

Dr.
Wajnberg
ספּעצ. פון לונגען, האַרץ און סקלעראָזי־קראַנקהייטען
וואוינט יעצט פּיעטריקאָווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אָן פון 9—10 פריה, 3—4, 8—9 אָוו.

כירורגישער קאַבינעט
Dra med.
M. Kantor
איז געוואָרען איבערגעטראָגען אויף זשעלאַנאַ 5
טעל. 112-22
נעהמט אָן פון 1—3 און פון 6—8 אָוו.
לעמשניצע־פרייזן.

פאַר גאָלד, בריליאַנטען
ביזשוטעריע
און לאָמבאַרד־קוויטען
צאָהלט די העכסטע פרייזען
אייזנער פּיאַלקאַ
פּיעטריקאָווער 7.

שייטלען
מיט פּאַריזער שרינדען און פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקל. און רעיעל אויסגעפיהרט אויך אָנדולאַציע און מאַניקור
ביי קערש, סקווערראַווע 15

Dr. med.
Haltrecht
ספּעציאַל־אַרצט פאַר הויט־און געשלעכטס־קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8—1 מיטאָג און פון 6—9 אָוונט.
זונטאָג פון 10—1 בייטאָג.
אַלע אַרט אַנאַליזען.
פאַר אַרבייטסלאָזע לעמשניצע־פרייזן

כירורגישער קאַבינעט
Dr. med.
J. Szreiber
געפינט זיך יעצט אויף
Narutowicza 9 tel. 122-95
אָפּעראַציעס, אָפּאַטרונקעס, היילט זשילאַקעס א. ז. וו.
נעמט אָן פון 2 ביז 3 און פון 7 ביז 8.30 אָוו.
לעמשניצע־פרייזן.

לאדז 8 יאנואר 1934

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 8 יאנואר 1934

„ארמעען מארשירען איבער אזיען"

די נייע מלחמה-אלארמען אויפ'ן ווייטען מזרח

פון טאקיא איז מען מודיע, אז די מלחמה-שטימונגען אין גאנץ יאפּאן ווערען שטארקער פון טאג צו טאג. די מיליטערישע קרייזען שטעלען ממש דאס לאנד אין א נייער מיליטאריסטישער אוואנטורע מיט די סאוויעטען. די יאפּאנישע פּרעסע, וועלכע שטייט אין דינסט פון די מיליטערישע ספערען, אלארמירט טאג-טעגליך די עפענטליכע מיינונג מיט ידיעות וועגען פלומרשט באלדיגען אנפאל פון די סאוויעטען, עס ווערט אהן אויפהער אנגעוויזען, אז יאפּאן איז בעזונדערס בעדראהט פון סאוויעטישען קריגס-לופט-פלאט, וועלכער איז קאנצענטרירט אין וולאדיוואסטאק. אין איין בלאט איז פערעפענטליכט אנ'ארטיקעל נישט פון עמיך אנדערש ווי פון קריגס-מיניסטער אראקי; ער פאדערט, אז יאפּאן זאל תיכף אנהויבען אנ'אפענזיווע געגען די סאוויעטען, איידער עס וועט זיין צו שפּעט, דאס הייסט איידער די סאוויעטען וועלען זיין פולשטענדיג צוגעגרייט צו מלחמה. די קריגס-פּארטיי פאדערט צו אקופּירען גאנץ מזרח-רוסלאנד, פרי אפּצושניידען די סאוויעטען אינגאנצען פון פּאציפישען אקעאן.

די רעדעס פון מאלאטאוו און ליטווינאוו.

אויף דער סעסיע פון צענטראלען אלפארבאנדישען אויספיהר-קאמיטעט האבען בעת-זען ווי ווייט ערנסט מען גיט זיך אפּ אין מאסקווע א דין וחשבון וועגען דער בעפאהר פון יאפּאנישען אימפּעריאליזם. ליטווינאוו האט וועגען יאפּאן בעזאגט, שטעלענדיג אין איין צוזאמענהאנג די ראסיסטישע פּרעטענזיעס פון דריטען רייך און פון לאנד פון דער אויפגייענדיגער זון:

„פאראן אויך א צווייט לאנד, וואס האט זיך ארויסגעוויזען נאכמעהר „פארגעשריטען", אדער, מעגליך מעהר צוגעגרייט, וואס האט נישט אנקומענדיג צו קיין קאמפּליצירטער אידעאלאגיע, גלייך פערביטען די רעוויזיע פון אפמאך אויף רעוויזיע פון גרענעצען און האט צו דער דאזיגער רעוויזיע בעאויפטראגט נישט קיין דיפּלאמאטען, נאר איהרע גענעראלען, וואס אונטער זייער אנפיהרונג מארשירען גאנצע ארמייען פריי איבער דעם גרענעצלאזען אזיאטישען קאנטינענט אין אלע ריכטונגען, נישט רעכענענדיג זיך מיט קיינע גרענעצען און מיט קיינעמס רעכט. אוב, איז מען דא אויך נישט אויסגעקומען אהן א געוויסער אידעאלאגיע פון פערטיידיגען די אייראפּעאישע „ציוויליזאציע" געגען קאמוניזם, די טעאריע פון א נייער אלגעמיין-אזיאטישער ראסע, וואס דארף בעגליקט ווערען דערמיט, וואס איבער איהר וועלען הערשען די אויטארען פון דער דאזיגער טעאריע. נאר אויך אין דעם בעגעגענעם פאל דעקט די אידעאלאגיע צו ביז גאר פּראזאאישע נאציאנאלע פערכאפּערישע אימפּעריאליסטישע צילען. עס איז נישטא וואס צו וואונדערן זיך אויף דער פּאליטישער דערנעהנטערונג, וואס מערקט זיך אן צווישען די פערטיידיגער פון די צוויי נייע אידעאלאגיעס, וואס איך האב כאראקטעריזירט און וואס האבען געמיינזאמע ווארצלען און אייגענע און די זעלבע צילען".

עס איז א פאקט, אז בנוגע די פערכאפּערישע טענדענצען פון יאפּאן האבען די סאוויעטען ארויסגעוויזען ביז איצט אנ'אויסנאהמסווייזע געדולד. די סאוויעטען האבען אפילו פארגעלעגט די יאפּאנער צו פערקויפען זיי די כינעזיש-מזרחדיגע אייזענבאהן, אבער די יאפּאנער האבען פערשלעפּט די אונטערהאנדלונגען וועגען דעם ענין אין דער אומענדליכקייט, האלטענדיג, אז די פראגע וועלען זיי דאך סוף כל סוף אליין לעזען מיט בעוואפענטער קראפט. אין מאסקווע האט מען זיך ענטשלאסען ווייטער אויף קיין שריט נישט נאכצוגעבען און אויפנעמען דעם קאמף, הגם, די סאוויעטען פערלייקענען עס נישט, ער איז פאר זיי זעהר נישט געוואונשען.

יאפּאן האט זיך לגבי דעם סאוויעטען-פערבאנד ערלויבט אלץ מעהר אנצווענדען דעם מעטאד פון „קאנקרעטע מיטלען", ווי מען רופט עס אין טאקיא, מעטאדען, וועלכע זענען קריג אין אייגענטליכען זין פון ווארט, נאר ווערען נישט אנגערופען מיטן ווארט מלחמה בלויז פארמעל. אט די מעטאדען האט ליטווינאוו געמיינט, ווען ער האט געזאגט, אז אין אזיען „בעוועגען זיך ארמייען". געמיינט האט ער די געשעהענישען פון די לעצטע טעג, ווען די „יאפּאניש-מאנדזשורישע מיליטער רייבען אלץ מעהר אריין אין דער טיפעניש פון מאנגאליען מיט'ן ציל זיך צו באמעכטיגען אין טייל פון דער סאוויעטישער ארמעע; ווען עס וועט אויסברעכען דער פארמעלער קריג. יאפּאן וויל זיך שאפען א באזע פארן אנפאל אויף סיביר.

ביי אזעלכע בעדינגונגען האבען זיך די סאוויעטען ענטשלאסען אויף די סאמע ענערגישע מיליטערישע צוגרייטונגען אויפ'ן ווייטען מזרח און אלע ידיעות וואס קומען אן פון דארט, רעדען שטארק וועגען די דאזיגע צוגרייטונגען. ווי מען שמועסט, וועט דער פארשטעהענדער צוזאמענפאר פון דער קאמוניסטישער פּארטיי זיין אויך א מעכטיגע דעמאנסטראציע געגען יאפּאן. ער וועט מאניפעסטירען די גרייטקייט פון די פעלקער, וואס בעוואוינען די סאוויעטען-רעפּובליקעס, נישט אפּצוטרעטען קיין פוס-טריט פון אייגענעם באדן פארן ווייטען מזרח.

די ענטשידענקייט פון דער סאוויעטישער פּאליטיק לגבי יאפּאן האט שוין געקריגען אנ'אויסדרוק אין די רעפּרעסיעס, וואס זענען אויפ'ן באדן פון סאוויעטען-פערבאנד אנגענומען געווארען געגען בירגער פון מאנדזשוריען, דהיינו, עס זענען דורכגעפיהרט געווארען ארעסטען פון מאנדזשורען אלס ענטפער אויף די ארעסטען פון סאוויעטישע באהן-בעאמטע.

די בעציהונגען צווישען די סאוויעטען און יאפּאן זענען אריין אין יענעם פערכשופטען קרייז, ווען די סטראטעגישע מיטלען, וואס ווערען אנגענומען אויפ'ן פאל פון א קריג, ווערען אליין פערוואנדעלט אין אנ'אורזאך צו א קריג. וולאדיוואסטאק, וואו עס איז קאנצענטרירט דער סאוויעטישער לופט-פלאט, ווערט דורך די יאפּאנער בעטראכט אלס די גרעסטע דראהונג פאר דער יאפּאנישער מאכט, ווייל פון דארט קען ווירקליך אונטערגענומען ווערען א מאכטיגער אנגריף געגען יאפּאן. וולאדיוואסטאק ווערט דורך די יאפּאנער אנגערופען „דער רעוואלווער", וואס איז געווענדעט געגען זיי מצד די סאוויעטען. נאר אויב די יאפּאנער וועלען יעדע באזע, וואו די סאוויעטען קאנצענטרירען זייער כח, בעטראכטען אלס רעוואלווער, וואס איז געווענדעט געגען זיי און וועלען דעם רעוואלווער וועלען צונעמען אין די אייגענע הענד, דאן איז גאר נישטא קיין גרעניץ פאר די טעריטאריעס וואס זיי וועלען פרובען פערכאפּען. דאן ווערט קלאר, אז דער אויסברוך פון בעוואפענטען קאנפליקט צווישען די ביידע מלוכות איז נישט מעהר ווי א פראגע פון אפשר א גאר קורצער צייט.

היטלעריזם—דאס איז מלחמה

קיין שום מלוכה אין אייראפּע וועט נישט אפּטרעטען די ראסיסטען לאנד אהן קריג

צווישען די ניי-יאהר-שטימען, וועלכע זענען ארויסגעזאגט געווארען אין די לעצטע טעג וועגען דער וועלט-פּאליטיק אין איהרע אויסזיכטען פערדינט אויפמערקזאמקייט די שטים פון בעקאנטען רוסישען פּובליציסט איזגאיעוו.

ער שטעלט די פראגע, צי וועט וועלכעס פאלק וועלען איינגיין אהן ווידערשטאנד אויפ'ן פּראגראם פון היטלעריזם? היטלעריזם דאס איז קריג, און עס וואלט געווען א פערברעכען מצד א מלוכה-מאן צו פערמאכען די אויגען אויף דער דאזיגער געפאהר פארן וועלט-שלום.

גוטע און גוטמוטיגע מענשען זענען געוועהנליך אפּטימיסטען, שרייבט דער פּובליציסט, אזוי דארף עס טאקע זיין. אבער א פערברעכער וואלט געווען לגבי זיין פאטערלאנד דער מלוכה-מאן, וועלכער וואלט נישט איינגעזעהן, אז מיט'ן היטלעריזם איז אין אייראפּע אריין דער קריג. ער דארף אפשר וועגען דעם נישט רעדען, אבער ער איז מחויב וועגען דעם צו געדענקען.

דער עצם פון היטלעריזם איז קריג, וואסער פרידליכע רעדעס די פיהרער זאלען נישט האלטען, אויב עס זענען פאראן הערשענדיגע ראסען און מינדערווערטיגע, דאן איז קלאר, אז איינע דארפען רעגירען און די אנדערע דארפען זיין געהארכזאם. אויב די דייטשען מוזען האבען פאר דער ענטוויקלונג פון זייער שבט ערד אין אייראפּע, דאן מוזען זיי די ערד בעקומען מיט בעוואפענטער קראפט. אויב גערמאניזירען דארף מען נישט די מענשען, נאר די ערד (אזוי ווי דאס ערקלערען די היטלעראווצעס) דאן דארף מען די מענשען אדער פערניכטען, אדער פערשטויסען, אדער פערוואנדלען אין קנעכט.

ווער וועט אין אייראפּא שלום מאכען מיט אזא פּראגראם אהן ווידערשטאנד? די לאטישען? די עסטלענדער? די ליטווינער? די פּאלאקען? אדער אפשר האבען ווירקליך דער העטמאן סקאראפּאדסקי און זיינע געהילפען איבערצייגט ראזענבערג'ן, בערינג'ן און דעם לארד ראטערמיער, אז דער אוקראינישער פּויער וועט זיך אפּרוקען אן א זייט און וועט א טייל פון זיין איבעריגער ערד אוועקגעבען דער הערשענדער ארישער ראסע? אזוי, קען דא זיין א טעות! מען דארף גארנישט גרייכען ווייט אין דער געשיכטע צו די צייטען פון העטמאן כמיעלניצקי, עס איז גענוג צו דערמאהנען די יאהרען 1918 – 1919 און ווי אזוי די אוקראינישע פּויערים האבען דאן בעגעגענט זייערע „בעפרייער" די דייטשען.

אהן קריג קאן נישט פערווירקליכט ווערען קיין שום פּלאן פון בעקומען ערד אין אייראפּע. און אין די דאזיגע פּלענער ליגט דאס גאנצע פּראגראם פון היטלעריזם. מיט בלויז אנטיסעמיטיזם וועט מען דאך נישט אנזעטיגען 65 מיליאן דייטשען. צוזאגען זיי לאנד אין אייראפּע דאס איז עפּעס אנדערש! אט פאר דעם איז ווערט צו שטעלען די בלוטיגע סטאווקע.

עס פערשטעהט זיך, אז וועלכען עס איז נישט ווידערשטאנד קאנען די צענטראלע און די מזרחדיגע לענדער פון אייראפּא ארויסווייזען נאר מיט הילף פון פראנקרייך. אט דאס איז דאס לאנד אין אייראפּא, וואס וויל ווירקליך שלום! אויף דער שלום-שטרעבונג פון פראנקרייך איז געבויט די גאנצע פּאליטיק פון דייטשלאנד. היטלער וויל קנעכטיש איבער'חזר'ען די פּאליטיק פון ביסמארק'ן, וועלכע האט מיט זיבעציג יאהר צוריק געבראכט צו דער מעכטיגקייט פון פּרייסען.

די אלמנה פון שלום-עליכם

ברענגט א גרוס פון ארץ-ישראל און דייטשלאנד

מיט דער שיף „וואולקאניא" האט זיך צוריקגעקעהרט קיין אמעריקא פון א לענגערער רייזע איבער אייראפּע און ארץ-ישראל פרוי שלום-עליכם (אלגא ראבינאוויטש) צוזאמען מיט איהר זוהן, מאלער נומא ראבינאוויטש.

במעט אויף מארגען נאך איהר אנקומען אין דייטשלאנד, אויפן בעזוך צו א טאכטער, איז אויסגעבראכען די היטלער-מגפה. פאר אוועקפאהר פון ארץ-ישראל זענען פארגעקומען צוזאמענשטויסען צווישען אראבער און יודען צוליב דער וואקסענדיגער יודישער אימיגראציע.

פרוי שלום-עליכם האט פערבראכט דריי וואכען אין בערלין. אין דער צייט, דערצעהלט זי, האבען יודען געהאט מורא צו עפענען זייערע טירען אדער ארויסגיין אין גאס. פון גרענאדיר-שטראסע (די יודישע געגענד) האט זיך גלייך געהערט טרויעריגע גריסען. איינער פון די ערשטע קרבנות איז געווען א יודישער יונגערמאן, וועמען מען האט כמעט אזוי געפייניגט און דער'הרג'עט און שפּעטער געהייסען זיין אלטער מוטער קומען אין מארגען אפּנעמען דעם קערפּער. איך האב שפּעטער בעגעגענט די דאזיגע 70-יאהריגע פרוי אין ארץ-ישראל. דער שלום-עליכם-קלוב איז גלייך געשלאסען געווארען און שפּעטער געעפענט געווארען אין פּאריז. איך האב זיך געזעהן מיט שמעון דובנאוו, וועמען עס איז ווי-עס-איז געלונגען אריבערצופיהרען זיין טייערע ביבליאטעק, ווען ער איז אנטלאפען קיין ריגא. פעשעקאווער איז אנטלאפען קיין פּאריז, לעשטשינסקי קיין פּראג, מיין אייגענע טאכטער מיט דער פאמיליע קיין דענעמארק.

„ווען איך האב זיי אלעמען געשטעלט די פראגע: פארוואס זייט איהר דא געבליבען די לעצטע צעהן-צוועלף-יאהר? האבען זיי אלע געהאט איין ענטפער: עס האט זיך אונז דא גוט, זייער גוט געלעבט".

דורך די זיבען חדשים, וואס פרוי שלום-עליכם האט פערבראכט אין ארץ-ישראל, צו-גאסט ביי איהר טאכטער און איידעם, י. ד. בערקאוויטש, האט זי בעזעהן ווי הונדערטער פון די דייטשע פּליטים פּראבירען זיך צו בעזעצען אין תל-אביב, אין ירושלים און אין די קאלאניעס.

„איך קען נישט זאגען, אז די ארץ-ישראל'דיגע בעפעלקערונג, דאס הייסט די יודישע תושבים, האבען ארויסגעוויזען צו פיל גאסטפריינדליכקייט און ברידערליכקייט צו די קרבנות פון היטלער'ן. זיי האבען שוין מסתמא פערגעסען, אז זיי אליין זענען געווען עהנליכע קרבנות אין אנדערע לענדער. צוליב די דייטשע יודען, וועלכע זענען געקומען, מאנכע מיט געלט און א סך אהן געלט, האבען די דארטיגע יודען אנגעהויבען העכערען פּרייזען אויף אלץ. דירה-געלט איז געשטיגען מעהר ווי 100 פּראצ., לעבענס-מיטעל אויך. בכלל איז ארץ ישראל ארומגענומען איצט פון שפּעקולאציע און „בום". עס איז שווער אפּצושאצען די היינטיגע עקאנאמישע לאגע, ווייל די בוי-ארבייט און דער אלגעמיינער וואוקס זענען איבערנאטירלעך".

„מיט וואס בעשעפטיגען זיך די ניי-אנגעקומענע פּליטים?" – האב איך געפרעגט.

„די מיידלעך און די יונגעלייט טוען דאס, וואס עס מאכט זיך. א סך פון זיי, הויך-געבילדעטע און רייך-דערצויגענע, האבען זיך גענומען צו פּוצען די פענסטער. איין יונגע פרוי האט מיטגעבראכט מיט זיך פון דייטשלאנד א קליינעם אויטאמאביל און פיהרט ארום טוריסטען. די רייכערע בויען הייזער און האטעלען". (סאָב)

געשאפען א צענטראל-אינפאר-מאציאנס-ביורא

פאר אינדוסטריע און לאנדווירטשאפט אין ארץ-ישראל

ירושלים (יט"א) אין רעזולטאט פון פערהאנדלונגען צווישען די עקזעקוטיווע פון דער יודישער אגענץ פון איין זייט און דעם א"י-אינדוסטריעלער פערבאנד און דעם „אמעריקען עקאנאמיק קאמיטע" (א.ע.ק.) — פון דער אנדערער זייט איז בעשלאסען געווארען צו פערברייטערן די פונקציעס פון אינפארמאציאנס-ביורא ביים א.ע.ק. און פערוואנדלען עס אין א „צענטראל אינפארמאציאנס-ביורא פאר אינדוסטריע און לאנדווירטשאפט". דאס ביורא וועט אמטירען אין תל-אביב.

אין בעראטונגס קאמיטעט פון צענטראל-ביורא געהען אריין פארשטעהער פון די פיהרענדע יודישע ווירטשאפטליכע און עפענטליכע קערפּערשאפטען אין א"י, ווי די יודישע אגענץ, אינדוסטריעלער פערבאנד, לאנדווירטען פערבאנד, קאמיטעט פאר קאלאניזירען דייטשע יודען אין א"י, תל-אביב'ער מוניציפּאליטעט, פערבאנד פון דייטשע יודען, תל-אביב'ער האנדעלס קאמער און א.ע.ק.

עס וועט בעהאנדעלט די פראגע וועגען עפענען אנ'אפּטיילונג פון צענטראל ביורא אין חיפה.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

מאנטאג 8 כא טבת תרצ"ד

יאנואר

זון-אויפגאנג 7.45
זון-אונטערגאנג 3.38

דעם היינטיגן מיטוואך וועט פארקומען דער איינטאגיגער פראטעסט-שטרייק

(א) מיר דערוויסן זיך, אז אלע פראפעסיאנעלע פעראיינען אין אונזער שטאט און אין דער סביבה, סיי די טעקסטיל-פעראיינען, ביי אנדערע — האבן זיך סאלידאריש ארויסגעזאגט פארן פראקלאמירען דעם 1-טאגיגען פראטעסט-שטרייק אויף מיטוואך דעם 10 ד. ח. (דאס הייסט - אי-בערמארגען).

בלויז דער ז.ז.ז. האט נאך לעת עתה נישט אנגענומען קיין ענדגילטיגען בעשלוס. מען רעכענט אבער אין די ארבייטער-קרייזן, אז אויפן קאנגרעס אין ווארשא וועט אנגענומען ווערן דיזעלבע דעציזיע, כדי נישט צו צושלאגען די ארבייטער-אחדות.

חוץ מזה דערוויסן מיר זיך, אז אויף דער זיצונג, וואס איז פארגעקומען פרייטאג ד. 5 ד.ח. האט זיך די אוניע ז.פ.או. אין לאדז דערקלעהרט פארן שטרייק, און אנגענומען א בעשלוס, וואס פאדערט אויף אלע גייסטיגע ארבייטער, אקטיוו צו אונטערשטיצען דעם פראטעסט-שטרייק, וואס וועט פראקלאמירט ווערן אויפ'ן 10 ד. ח.

דער שטרייק וועט אנגעהויבען ווערען אין מיטען דער נאכט און וועט דויערן א קיילעכדיגען מעת לעת. דאנערשטאג, ד. 11 וועט זיך די ארבייט אומעטום אנהויבען נארמאל.

אויסער דעם דערוויסען מיר זיך, אז די פעראיינען האבען זיך ארויסגעזאגט פארן דער האלטען דעם 6-שעהדיגען שבת.

אומאפהענגיג פון דעם אלעם זאלען געמאכט ווערען פרובען, דאס די פאבריקאנטען-פעראיינען זאלען שליסען אן אבמאך, וואס זאל גאראנטירען די ארבייטער די ביז-איצטיגע זאכלאגע אויך בנוגע דעם לוין אין דער צייט פון דער ארבייט.

* * * *

(א) נעכטען פארמיטאג איז אין דער „פיל-הארמאניע" פארגעקומען א גרויסער פראטעסט-מיטינג פון פ.פ.ס. צ.ק.וו.

דער מיטינג איז געווען געווידמעט די פראגע פון די ענדערונגען אין דער סאציאלער געזעצגעבונג און געגען דעם איינפיהרען אין לעבען דאס געזעץ וועגען פעראייניהייטליכען די ארבייטס-פערזיכערונגען.

מיט שארפע רעדעס געווידמעט די דאזיגע ענינים זענען ארויסגעטראטען די דעפוטאטען סטאנטשיק און זארעמבא.

עס זענען אנגענומען געווארען בעשלוסען צו ווידערשטעלען זיך דעם ווייטערדיגען קצר'ן די ארבייטער-רעכט און סאציאלע דערגרייכונגען.

חתונה-געהאט מיט א מוהמע

הרב שמחה טרייסטמאן האט נישט ערלויבט די חתונה. — ווער האט דעם פארל געגעבן חופה וקדושין?

צום לאדזער ראבינאט האט זיך געווענדעט א געוויסער מ. ב. פון קאמיעננא גאס, וועלכער האט געבעטען איהם צו געבען חופה וקדושין מיט א מיידעל א קרובה, וועלכע הייסט אויך דעמזעלבען פאמיליען-נאמען וואס ער. ווען דער גענעראל-סעקרעטאר פון ראבינאט הרב טרייסטמאן האט אנגעהויבען חוקר ודורש צו זיין, וואס פארא קרובה דאס מיידעל איז פון חתן, האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דאס איז דעם בחור'ס פאטערס א שוועסטער, דאס הייסט זיינס א מוהמע.

דער ראבינאט האט זיך קאטעגאריש אפגעזאגט צו געבען חופה וקדושין דעם פאר, ווייל נישט נאר לויטן יודישען דין טאר מען נישט חתונה-האבען מיט א מוהמע, נאר דאס איז אפילו פערבאטען דורכן ציוויל-קאדעקס.

אין צוזאמענהאנג דערמיט האט אבער דער בחור דערצעהלט א טראגעדיע: זיין פאטערס שוועסטער איז ערצויגען געווארען ביי זיי אין שטוב, ווען ער איז נאר אינטער געוואקסען און דאס מיידעל צוזאמען מיט איהם האט זיך שוין צווישען זיי ענטוויקעלט א הייסע ליבע, ער האט דעמאלט בכלל נישט געוואוסט, אז מ'טאר נישט חתונה האבען מיט א מוהמע. די ליבע דויערט שוין זייט 10 יאהר און ס'איז שוין פעראן אונזער טערוועגס א קינד, איצט וויל ער חתונה האבען מיט דעם מיידעל, ווען מ'וועט איהם דאס אוממעגליך מאכען, בלייבט דאס מיידעל אומגליקליך אויפן גאנצען לעבען, דאס קינד בלייבט א ממזר און זיי ביידע, איהם און זיין כלה, בלייבט נישט מעהר איבריג ווי זיך דאס לעבען צו נעהמען.

ס'האט אבער גארנישט געהאלפען. דער ראבינאט קען נישט מאכען קיין אויסנאהמען אין אזעלכע פאלען און אויך דאס געזעץ נישט. די איינציגע עצה פאר איהם איז געווען, אז ער זאל זיך דערווייטערן פון דעם מיידעל.

ב. זעהט אויס האט נישט געהערט די עצה, ווייל היינטיגען שבת-צו-נאכטס האט מען זיך אין ראבינאט דערוואוסט, אז עס ווערט געפראוועט די חתונה צווישען מ. ב. און פרייליין ב. שלוחים פון ראבינאט, זענען גלייך אוועק אויף זאכאדניע 24, וואו די סעודה איז פארגעקומען, אבער ס'איז שוין געווען נאך דער חופה, ווער ס'האט מסדר-קידושין געווען ווייס מען נישט, ווי מען ערקלעהרט אונז פון ראבינאט האבען די דאזיגע קידושין לויטן דין קיין שום בעדייטונג נישט און דער ראבינאט וועט זיי מבטל-מאכען.

110 יודישע פליטים אין לאדז געהען אויס פון הונגער און קעלט

זיי ווילען שאפען קאלעקטיווע ווארשטאטען מיט דער הילף פון ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס

פליטים נעמען זייער גורל איז אייגענע הענד

וועגען דער הילף-אקציע, וואס ס'ווערט געפיהרט אין לאדז פאר די פליטים פון דייטשלאנד, האבען מיר שוין מעהרערע מאל אויפמערקזאם געמאכט. מיר האבען אנגעוויזען אויף דער אומזועהערטער גלייכגילטיגער בעציהונג פון הילף-קאמיטעט, וועלכער האט אויף א מקונדאליעזען אופן פערנאכלעסיגט די אינטערעסען פון די קרבנות פון היטלער-גיהנום. די פליטים זענען געלאפען פון קאמיטעט צו דער קהלה און פון דער קהלה צום קאמיטעט, און דערפיהרט האט עס דערצו, אז די אומגליקליכע מענשען זענען מיט געוואלד בע-זייטיגט געווארען פון קהלה-לאקאל. דער קאמיטעט האט בעשטימט צו 4 זל. א וואך פאר א פאמיליע, און אויסגעצאהלט האט מען איינמאל אין 4 וואכן. דער קאמיטעט האט זיך געשפאלטען אין 2 קאמי-טעטען: איין קאמיטעט פאר דער באיקאט-אקציע און א צווייטער קאמיטעט פאר דער הילף-אקציע פאר די פליטים. די צעשפליטערונג פון די כוחות, האט געפיהרט דערצו, אז די הילף-ארבייט פון קאמיטעט איז פאראליזירט געווארען. ס'איז דער-גאנגען אזוי ווייט, אז אין „נותן לחם", וואו זיי האבען בעקומען א ביסעל זופ, האט מען זיי אין א שעהנעם טאג פערמאכט די טיר, און געשעהען איז עס צוליב דעם, וואס דער קאמיטעט האט נישט איינגעצאהלט פאר דעם ביסעל זופ.

די לעצטע צייט, ווייס מען בכלל נישט, וואס ס'איז מיט'ן הילף-קאמיטעט, צי ער עקזיסטירט אדער נישט. אפיציעל האט ער זיך נישט אויפגעלעזט, און דאך ווייזט ער אבסאלוט נישט ארויס קיין סמנים פון לעבען. די פליטים מיט זייערע פרויען און קינדער, זענען געבליבען אויף הפקר. גאנצע טעג זעהען זיי נישט קיין לעפעל ווארעמס, און האבען נישט וואו דעם קאפ צוצולעגען. די הערען פון הילף-קאמיטעט ווילען נישט הערען און וויסען. זייער ענטפער איז: דער קאמיטעט איז ליקווידירט. אין דער קהלה שיקט מען מען זיי צום קאמיטעט — אט אין אזא טרויעריגער לאגע גע-פינען זיך די פליטים אין לאדז, און אזוי זעהט אויס די הילף-אקציע פון הילף-קאמיטעט.

די דאזיגע לאגע האט בעוואויגען די פלי-טים, אליין צו נעהמען דעם גורל אין זייערע הענד, אליין זארגען פאר די אומגליקליכע קרבנות, פאר זייערע פרויען און קינדער, און צו דעם צוועק, איז נעכטען פארגעקומען די ערשטע גרינ-דונגס-פערזאמלונג פון די פליטים.

די פערזאמלונג, וועלכע איז פארגעקומען אויף זאכאדניא 63, איז געעפענט געווארען פון ה' מאקס ניימאן, וועלכער האט אפגעגעבען א קורצען בעריכט פון דער ארגאניזיר-קאמיסיע. דער רעדנער האט אנגעוויזען אויף די סבות, וואס האבען גע-צווינגען צו נעהמען דעם גורל אין די אייגענע הענד, צו שאפען ארבייט פאר די פליטים, עפענען קאלעקטיווע ווארשטאטען. מיר מוזען זארגען פאר אונזערע פרויען און קינדער. צו דעם טעלער זופ פון הילף-קאמיטעט מוז א סוף געמאכט ווערען. דער הילף-קאמיטעט זארגט זיך אבסאלוט נישט פאר די נויטען פון די פליטים, און דאס קען ווייטער אזוי נישט געהען. דער בעריכט-געבער רופט דאן די אנוועזענדע זיך צו רעגיסטרירען.

מיט א גרעסערער רעדע איז ארויסגעטרע-טען ה' משה אדלער, וועלכער האט געשילדערט די טרויעריגע לאגע פון די פליטים, פון דעם עלענד און נויט. מענשען, וואס האבען נאך נעכ-טען געהאט אנ'אייגענע היים, אנ'אייגען בעט, וואלגערן זיך איצט ארום נע ונד, געהן אויס פון הונגער און ווערען געשוואלען פון קעלט. דער הילף - קאמיטעט וויל בכבודע מענשען מאכען פאר שנארערס. מיר ווילען נישט קיין בעטעל-ברויט, מיר ווילען ארבייטען און נישט קיין צוגע-ווארפענעם ביין.

לאדז, זאגט דער רעדנער, איז אייביג גע-ווען א מוסטער-שטאט פאר דער גאנצער וועלט, דא אין לאדז זענען אייביג געווען יודען מיט פערשטענדניש פאר גע'רודפ'טע און געפלאגטע, די מענשען זענען היינט אויך דא, און אויב דער הילף-קאמיטעט האט נישט בעוויזען צו פעראינטע-רעסירען די דאזיגע עסקנים, איז עס נאר דערפאר, ווייל דער קאמיטעט האט פשוט נישט פערשטא-נען די אויפגאבען, וואס ער האט געהאט.

דער צוועק פון דער פערזאמלונג, זאגט דער רעדנער, איז אדורכצופיהרען א גענויע רע-גיסטראציע פון די מאכען, פערשטענדיגען זיך מיט די ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס וועגען געבען ארבייט די פליטים. מעגליך עפענען קאלעקטיווע ווארשטאטען, וואו די פליטים זאלען געפונען ארבייט.

נאך די רעדעס, האט זיך ענטוויקעלט א לייִדענשאפטליכע דיסקוסיע. די רעדנער האבען זיך בעקלאגט אויף דער בעציהונג פון די קאמי-טעט-מיטגלידער. די אנוועזענדע האבען אויך געמאכט פערשידענע פארשלאגען בנוגע די אר-בייטס-ווארשטאטען. ס'זענען אנגענעבען געווארען פערשידענע בראנזשעט.

בעת דער דיסקוסיע, איז אויך פעסטגעשטעלט געווארען, אז פערשידענע אומפעראנטווארטליכע פערזאנען, זאמלען געלד מכלומרשט פאר די פליטים. פון וואס די פליטים בעקומען נישט קיין גראשען. א צווייטער פערשוין ווידער רעדט איין נאאיווע מענשען, אז ער האט „אליין געגרינדעט" א קאמיטעט, און אויף אזא אופן לאזט ער זיך אויף נישט עהרליכע קאמבינאציעס — דער קאמי-טעט ווארענט פאר די דאזיגע אפעריסטען.

נאך דער דיסקוסיע ווערט בעשלאסען, אז די ניי-געוועהלטע פערוואלטונג זאל זיך באלד פערשטענדיגען מיט די ווירטשאפטליכע ארגאניזא-ציעס וועגען געבען ארבייט פאר די פליטים. אפעלירען צו דער יודישער פרעסע, צו עפענען אניעמפענטליכע זאמעל-אקציע פאר די, וואס נויטי-גען זיך אין באלדיגע הילף. א חוץ דער פערוואל-טונג שאפען אנ'אויפזיכטס-ראט פון פארטרעטער פון ווירטשאפטליכע ארגאניזאציעס און דער פרעסע.

צום סוף, האט פרוי מרים זילבערשטיין אפ-געגעבען א בעריכט פון דער אקציע פאר קינדער-פערזארגונג. א דאנק דעם ארגאניזאציאנס-קאמיטעט איז אין משך פון די לעצטע דריי טעג געלונגען צו בעזארגען 7 קינדער ביי פריוואטע פאמיליעס מיט עסען און קליידונג. ס'איז צו האפען, אז די יודישע מוטער'ס וועלען זיך אפרופען אויף דער דאזיגער אקציע, און פרייוויליג זיך מעלדען, אויף צו צונעמען קינדער צו דערנעהרען. פאר די שול-פליכטיגע קינדער ווערט געזארגט, צו עפענען קור-סען און זיי בעזארגען אין שולען.

אין דער פערוואלטונג זענען געוועהלט גע-ווארען די ה"ה: משה אדלער, מאקס נוימאן, משה ספנאטאר, מרים זילבערשטיין, אברהם ווייס, מאקס עהרליכמאן, מאקס קויפמאן, עזור שווייגער, פ. ראזענקראנץ און גבריאל קאסעבוך.

די ניי-געוועהלטע פערוואלטונג איז שוין צו-געטרעטען צו ממשות'דיגער ארבייט. —ק.

צוגאב-פאבאר-קאמיסיע

(2) מאנטאג, דעם 15-טען ד. ח. פון 8 א זייגער אינדערפריה הויבט אן צו אמטירען א צוגאב-פאבאר-קאמיסיע אין לאקאל אויף פיעטרי-קאווער 165 פאר פ.ק.או. לאדז-שטאט 2.

צו דער קאמיסיע דארפען זיך שטעלען די פאצאראוועצס פון 1912 און עלטערע, וועלכע האבען זיך צו קיין קאמיסיע נישט געשטעלט, האבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט, וואוינען אויפ'ן שטח פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11. קאמיסאריאטען, וועלכע האבען בעקומען נאמענט-ליכע אויפפאדערונגען פון דער לאדזער שטאטישער סטאראסטווע.

אפטייקען

היינטיגע נאכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאכט דיזשורירען: מ. קאצן-פערקיעוויטש (זגערזשער 54), י. סיטקיעוויטש (קא-פערניקא 26), י. זונדעלעוויטש (פיעטריקאווער 25), ס. באיארסקי און וו. שאט (פשעיאזד 19), מ. ליפיעץ (פיעטריקאווער 193), ריכטער און לאבאדא 11 ליסטאפאד 86).

זיך אויסגעגליטשט

(א) אויף קילינסקיעגא 33 האט זיך אויסגע-גליטשט און איז אנידערגעפאלען די 73-יעהריגע רבקה ווינעש (צעגעלניאנא 18).

אין א שווערען מצב האט זי פאגאטאוויע אפגעפיהרט אהיים.

געשטארבען אין מיטען גאס

(א) אויף פיעטריקאווער-גאס לעם נומער 58 איז אנידערגעפאלען דער 24-יעהריגער וועבער, סטאניסלאוו גליקאווסקי פון ציגעל-גאס 18, און איידער נאך פאגאטאוויע איז אנגעקומען, איז ער געשטארבען.

דעם טויטען קערפער האט מען איבערגע-פיהרט אין פראזעקטאריום.

די סיבה פון זיין טויט איז נישט פעסטגע-שטעלט געווארען.

געשטארבען בעת אנ'אנפאל פון דער שווערער קרענק

(א) אין זיין אייגענער וואוינונג, אויף פיאס-קאווא 82 (אין כאיני) האט נעכטען בעקומען אנ'עפילעפטישען אנפאל דער 55-יעהריגער יאן לאבענדזקי.

בעת מעשה איז אין שטוב קיינער נישט געווען.

אנידערפאלענדיג האט ער זיך א שטארקען קלאפ געגעבען אין קאפ, פון וואס ער האט בעקו-מען א בלוט-אויסגוס אין די געהירן.

אז די שטוב-מענשען זענען צוריקגעקומען פון דער גאס, האבען זיי לאבענדזקי'ן שוין געטראפען א טויטען.

Varieteé-Dancing
TABARIN
Narutowicza 20.
גרויסער שלאגער-פראגראם
ערשטקלאסיגע אטראקציעס!
פערגרעסערטער ארקעסטער
„The Weinroth Band"
אנהייב טעגליך „FIVE"
פון 5—8
קאנסומציע 80 גר.
Music-hall פון 8—11
פון 11 ביז אינדערפריה
קאבארעט-דאנסינג
זעהר צוגענגליכע פרייזען!

קריסטליכע ארבייטער ווענדען זיך צום גערער רבי'ן

אויסצומוסר'ן זייער שלעכטען יודישען פאבריקאנט

א מעשה ווי אזוי א יונגער לאדזער פאבריקאנט שווערט ביים פאטערס אפענעם קבר, אז ר'וועט גוט בעהאנדלען זיינע ארבייטער און שפעטער פערגעסט ער אז זייל צוזאג

געווען אין לאדז א יודישער גרויס-איגדוס-טריעלער. האט ער זיך אונטערשיידט פון אנדערע פאבריקאנטען דערמיט, וואס ר'האט פערמאגט אין הארץ א פונק פערשטענדניש פאר די נויטען פון זיינע ארבייטער און אנגעשטעלטע.

דער דאזיגער פאבריקאנט האט נאך קיינמאל נישט געקינדיגט קיינעם פון זיין פערסאנאל, תמיד געצאהלט א העכערען לוין ווי אנדערע פאבריקאנטען, צו יעדער צייט ערטיילט הלוואות זיינע ארבייטער, בעזארגט זיי מיט ביליגע קוילען און אויף אלע אנדערע אופנים זיך בעמיהט צו פערלייכטערן זייערע לעבענס בעדינגונגען.

ווען די מלחמה איז אויסגעבראכען און די פאבריק האט זיך אפגעשטעלט. האט דער דערמאנטער פאבריקאנט ארויסגענומען פון דער קאסע א בעדייטענדע סומע געלד און איינגעקויפט ריזיגע זאפאסען קוילען, קארטאפעל, מעהל, קאשע, צוקער און אנדערע שפייזען. יעדען ארבייטער און אנגעשטעלטען צוגעטיילט א שפארע פארציע, אויך אין משך פון ווייטערדיגען גאנג פון דער מלחמה האט ער געהאלפען זיין פערסאנאל דורכצוקומען די שווערע צייט.

די מלחמה האט זיך ענדליך געענדיגט. די פאבריק איז ווייטער געלאזט געווארען אין בעוועגונג. אלע געוועזענע ארבייטער זענען ווידער צוריק גענומען געווארען צו דער ארבייט. דער פאבריקאנט האט געטון אלס בכדי זיי זאלען נאך די לאנגע מלחמה איבערלעבענישען קומען צו זיך.

אזוי האט זיך דער פאבריקאנט געפיהרט אין משך פון דער גאנצער צייט.

מיט א צייט צוריק איז דער פאבריקאנט געשטארבען, דאס גאנצע פערסאנאל האט זיך בעטייליגט אין דער לויה, דעלעגאטען מצד די ארבייטער און אנגעשטעלטע האבען ביים אפענעם קבר געהאלטען ריהרענדע טרויער-רעדעס און זיך זעהר הייס געזעגענט מיט זייער פערשטארבענעם שעף. ווען מ'האט שוין געהאלטען ביים אראפלאזען דעם מת אין קבר, האט זיך פלוצלינג אוועקגעשטעלט איינער פון די ארבייטער, א נ'עלטערער קריסט און דערקלערט דער משפחה פון פערשטארבענעם, אז דאס פערסאנאל וועט נישט פריהער דערלויבען צו בעגראבען דעם שעף, כל זמן זיין זוהן, דער איינציגער יורש פון דער פאבריק, וועט ב'שם פייערליך פערזיכערען ביים אפענעם קבר, אז ער וועט זיך אויך אזוי מענשליך בעציהען צו די ארבייטער און אנגעשטעלטע, ווי זיין פערשטארבענער פאטער האט זיך בעצויגען.

דער יורש האט גלייך די פערלאנגטע פערזיכערונג געגעבען. און די ארבייטער זענען זיך דאן אין א רוהיגע אבער ערנסטער שטימונג פונאנדערגעגאנגען.

אין די ערשטע צייטען האט נויערליך דער יונגער פאבריקאנט בעהאנדעלט לייטיש זיינע ארבייטער און אנגעשטעלטע. באלד האט ער פערגעסען אין זיין צוזאג. קודם כל האט ער אפגעשאפט אלע אלטע הנחות, גענומען דורכפיהרען מאסען-רעדוקציעס, כסדר געריסען לוינען, און אנגעהויבען אנצווענדען פערשידענע מיטלען, ווי אזוי צו פערערגערן די ארבייטס-בעדינגונגען.

א דעלעגאציע פון די פערצווייפעלטע קריסטליכע ארבייטער איז דאן אוועק צו א מורה הוראה פון יענעם ראיאן מיט א בקשה, אז ער זאל ארויסרופען דעם פאבריקאנט און זעהן ווירקען אויף איהם, אז ער זאל מקיים-זיין די הבטחה, וועלכע ר'האט געגעבען ביים אפענעם קבר פון זיין פערשטארבענעם פאטער.

דער מורא הוראה האט נאטירליך בעפרידיגט דעם פערלאנג פון די קריסטליכע ארבייטער, ער האט גלייך געשיקט נאכ'ן בעל-דבר. יענער האט זיך אבער אויסגעלאכט פון דער געשיכטע און בעפוילען דעם משמש ארויסצווארפען פון קאנטאר.

די פערביטערטע ארבייטער קלויבען זיך איצט צו שיקען א דעלעגאציע וועגען דעם ענין אין ראבינאט און אויב דער ראבינאט וועט נישט קאנען ווירקען, וועלען זיי זיך ווענדען קיין גער צום רבי'ן, אז ער זאל אויסמוסר'ן דעם יונגען פאבריקאנט, וועלכער האלט נישט די שבועה, וואס ער האט געגעבען ביים פאטער'ס קבר.

ארגוס.

ביליגער דער מעטריקע-אפצאל

(2) לויט א נייער מיניסטעריאלער פעראָרדענונג דארפען אדמיניסטראטיווע אמטען ביים ארויסגעבען מעטריקע-אפירען נעהמען א נ'אפצאל פון 3 זלאטעס, און קאמונאלע אינסטיטוציעס פון ציווילשטאנד-אמט דארפען נעהמען א נידעריגערען שטעמפעל-אפצאל אין דער הויך פון 1 זלאטע.

רעליגיע, אלס צוואנג-געגענשטאנד

(2) לעצטענס האט דער שול-אינספעקטאראט אין לאדז בעקומען פון שול-קוראטאריום א צירקולאר, אין וועלכען עס ווערט אויפגעקלערט, אז אלע שול-קינדער מוזען זיך לערנען רעליגיע — אפילו קינדער פון אזעלכע עלטערן, וואס דעקלארירען זיך אלס אהנגלויביגע („בעזוויזנאניאוועס").

היינט וועלען א קאפיע פון דעם דאזיגען צירקולאר בעקומען אלע לאדזער שולעס.

שרפות

(א) נעכטען זענען אויסגעבראכען קליינע שרפות:

אין דער וואוינונג פונ'ם רעיענט זאקושעווסקי (פיעטריקאווער 53), און אינ'ם הויז פון פפערען און קונערט אויף דער יודישער-גאס 34.

אין די צוויי פאלען האבען אינטערווענירט פייערלעשער און די שרפות איינגעלאשען.

ערב וואהלען אין אלעקסאנדער

(א) דער ווירטשאפטליכער בלאק, וואס האט זיך מיט עטליכע טעג צוריק געבילדעט, בכדי צו סאנירען די ווירטשאפט פון דער אלעקסאנדערער שטאט-פערוואלטונג — האט איצט אויסגעטיילט א פערוואלטונג, אין וועלכער עס זענען אריין: ה' מארשינאווסקי — פארזיצער; ד"ר גאטליב און דער פאבריקאנט אייזענאך, אלס וויצע-פארזיצער; ה' סאבאטשינסקי — סעקרעטאר און ה' שטענצעל — קאסירער.

נ. ע. פייגעל נאדעל

אין אונזער שטאט איז געשטארבען איינע פון די אינטערעסאנטסטע פרויען-פערזענליכקייטען. דאס איז געווען פרוי פייגעל נאדעל. די פערשטארבענע האט פערשטאנען ווי אזוי איינצושטעלען א מוסטער פאר א יודיש-אינטעליגענט הויז און צו ערציהען איהרע קינדער אין וועג, אויף וועלכען ס'דארף געהען די יודישע אינטעליגענץ. איינער פון דער פערשטארבענערס זוהן איז דער לאנג-יעהריגער סעקרעטאר פון דער יודישער קהלה אין לאדז פנחס נאדעל.

די פערשטארבענע האט געשטאמט פון א יחוסדיגער פאמיליע און איז געווען געוואוינט, אז פון איהר הויז זאל מען נישט ארויסגעהען אהן א טובה אדער אהן חילוף פאר א דבר טוב.

צו דער לויה, וועלכע איז נעכטען פארגעקומען, איז געקומען א זעהר גרויסער עולם, וועלכער האט מיט דער גרעסטער עהרפורכט אפגעגעבען דעם לעצטען כבוד דער פערשטארבענער.

זאל איהר די ערד גרינג זיין!

נייע געזעצען

אויספיהר-פעראָרדנונגען צום געזעץ וועגען ארבייטס-פערזיכערונגען

אין דז. אוסטאוו נום. 102 פון 1933 זענען פערעפענטליכט פאלגענדע צוויי פעראָרדענונגען פון מיניסטארען-ראט:

1) דער אויסטאוו וועגען געזעלשאפטליכע פערזיכערונג בנוגע אלע פארמען פון ארבייטס-שוץ טרעט אריין אין קראפט פון 1 יאנואר 1934.

2) דער פערזיכערונגס-אפצאהל פון קראנקהייט און מוטערשאפט ווי אויך פון אלע איבעריגע פאלען, א חוץ פון אומגליקען ביי דער ארבייט, פאר ארבייטער, וועלכע פערדינען נישט מעהר, ווי 2 זלאטעס א טאג, זענען אין גאנצען מחויב צו צאהלען די אונטערנעהמער אזוי, אז פון די אויסגעצאהלטע שכירות פאר גארנישט ווערען אראפגענומען לטובת די אפצאהלונגען פאר די דערמאנטע פערזיכערונגען.

פעראָרדנונג פון פינאנץ-מיניסטער וועגען האנדעל מיט זאלץ

די פעראָרדנונג פון פינאנץ-מיניסטער פון 17 דעצעמבער 1933 נארמירט דעם האנדעל מיט זאלץ הויפטזעכליך צו אינדוסטריע און פיטערונגס-צוועקען. די פעראָרדנונג דערקלערט, וואס הייסט אזוינס הורט-האנדעל, אלזא א פערקויף פון זאלץ אין א סכום נישט ווייניגער, ווי 50 קילא אין איין מאל, הייסט הורט-האנדעל. די הורטאווניקעס זענען מחויב צו פערקויפען זאלץ אמווייניגסטען מיט 10 פראצענט אונטערן טאריף. מיט זאלץ טאר נישט געפיהרט ווערען קיין הויזירעריי.

זאלץ פאר אינדוסטריע-צוועקען ווערט פערקויפט יעדען אינדוסטריעלער, וועלכער שטעלט מאר א בעשטעטיגונג פון דער אינדוסטריע-מאכט, אז זאלץ איז נויטיג פאר זיין פראדוקציע. אויפ'ן סמך פון אנ'ענטשפרעכענדע ערלויבניש פון אקציז-אמט קאן מען בעקומען פאר אינדוסטריע צוועקען אפילו אויך ריין זאלץ. לויטן טאריף פאר אינדוסטריע זאלץ.

וואס שייך זאלץ פאר בהמות (געמאלען אדער אין בריקעטען) קאן מען עס בעקומען אהן דערלויבניש פון אקציז-אמט. דאגעגען בהמות-זאלץ אין שטיקער ווערט פערקויפט נאר אויפ'ן סמך פון א בעשטעטיגונג פון גמינע-אמט וועגען דער צאל בעזיצענדע בהמות. פאר יעדען פערד אדער קיה מעג מען פערקויפען נישט מעהר, ווי 7 קילא און פאר יעדען שעפס אדער קאזע צו 3 קילא.

דאס זאלץ מעג אויסגעניצט ווערען נאר פארן צוועק, צו וועלכען ס'איז בעשטימט געווארען.

די פעראָרדענונג הייבט אן צו פערפליכטען פון 1 יאנואר 1934.

שווער פערטשאדעט געווארען א גאנצע משפחה

(2) פון א שלעכט-פונקציאנירענדן אויוון איז

[illegible]

רען די גאנצע משפחה פון דעם שוסטער אנטאני קאצפטשאק, וואס ציילט 6 פערזאן.

דער דאקטאר פון דער פאגאטאווניע האט זיי קוים אפגעמינטערט.

מארגען די איינציגע פארלעזונג פון בעריהמטען יוד. היסטאריקער יעקב לעשטשינסקי אין „פילהארמאניע"

מארגען 9 אווענט קומט פאר אין זאל פון „פילהארמאניע" די ערווארטעטע איינציגע פארלעזונג פון בעריהמטען יודישען היסטאריקער און עקאנאמיסט יעקב לעשטשינסקי אד"ט: „די טראגישע לאגע פון די דייטשע יודען אין די היינטיגע אומרוהיגע צייטען" און „דער קאלאסאלער אויפשטייג פון די דייטשע יודען און זייער איצטיגע ירידה", וועלכע האט ארויסגערופען אנ'אויסערגעוועהנליכע אינטערעס צווישען אלע קרייזען פון יודישען לאדז.

ביי אונז אין לאדז וועט דאס זיין די איינציגע געלעגענהייט צו הערען אזא רעדנער און וויסענשאפטסמאן, ווי עס איז יעקב לעשטשינסקי און דערצו אויף אזא אינטערעסאנטע טעמע.

Dr. med.
L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און געשלעכטס-קראנקהייטען, מענער-שוואכע-בעהאנדלונג און מעקסועלע בעראטונג.
אלע ארט אנאליזען.
נעמט אן פון 8—11 און 4—8 אוו. זונטאג פון 9—1 בייטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעמשניצע-פרייזען

דאס יודישע לאדז גרייט זיך

צו דעם גרויסען יודישען קאנצערט פון ישראל אלטער לטובת דער נאכט-פאגאטאוויע ביי „לינת הצדק"

שוין איבערמארגען, מיטוואך, דעם 10 ד. ח. קומט פאר אין „פילהארמאניע" דער גרויסער יודישער קאנצערט פון דעם בעריהמטען אויבער-קאנטאר ישראל אלטער פון האנאווער, צוזאמען מיט דעם מענער-קינסטלער-כאר פון „הזמיר".

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט, איז די גאנצע הכנסה פון דעם קאנצערט בעשטימט לטובת דער נאכט-פאגאטאוויע ביי „לינת הצדק". פון דעם קאנצערט איז אפהענגיג די ווייטערדיגע עקזיסטענץ פון דער אין לאדז אזוי וויכטיגער אינסטיטוציע. ס'איז דערום צו דערווארטען, אז דאס יודישע לאדז וועט ערפילען איהר חוב און ווארים אונטערשטיצען די נאכט-פאגאטאוויע, וועלכע ברענגט הילף ארעם און רייך. צו דעם קאנצערט גרייט ישראל אלטער צו די שענסטע פעריל פון יודישע פאלקס-לידער און סינאגאגאלע ניגונים.

א באנדיטען-שאס

(א) אויף טרענקלער-גאס לעם נומער 8 האט מען געפונען א שווער-פערוואונדעטען מיט א קויל אין דער ברוסט דעם 19-יעהריגען סטאניסלאוו דזשעוויענצקי (פון קאטשאנאווסקיעגא 21).

אין א בעוואוסטלאזען צושטאנד האט איהם פאגאטאוויע אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

מען איז נאך דערווייל נישט דערגאנגען, ווער ס'האט געשאסען, און — פארוואס.

* *

(2) עס לאזט זיך אויס, אז דזשעוויענצקי איז פערוואונדעט געווארען צוליב פאלגענדער סבה:

ער האט זיך געהאט גוט אנגעשיכורט, און איז צוגעקומען צום טויער פון טרענקלער 60, וואו ער האט אנגעהויבען שטארק צו קלאפען. דער באלעבאס פון דעם הויז, דער 45-יעהריגער סטעפאן מיערניק איז ארויס אין דרויסען זעהן, ווער דאס קלאפט, און אז דזשעוויענצקי איז נישט אפגעטרעטען, און געמאכט סקאנדאלען, האט זיך מיערניק'ן ארויסגעוויזען, אז דאס איז א באנדיט, און ער האט אויף איהם געשאסען...

מיערניק איז ארעסטירט.

ארעסטירט א חבריא פון פערשפרייטער פון פאלש געלד

(א) אין לאדז, אויף נארושעוו, זענען ארעסטירט געווארען צוויי פערשוין: יוזעף סוכאנסקי און אנטאני קליס, וועלכע האבען זיך פערנומען מיט צושטעלען פאלש געלד אויף דער פראווינץ, בפרט קיין ראדאמסק און טשענסטאכאו.

אין ראדאמסק זענען אין שייכות דערמיט אויך ארעסטירט געווארען זייערע מיטהעלפער: באלעסלאוו דאמביקאווסקי און אנטאני קאראל.

א סברא, אז די ערשטע צוויי „חבריה-לייט", האבען די פאלטיפיקאטען טיילווייז אליין פאבריצירט.

יודיש טעאטער „פילהארמאניע" נאראטאוויטשא 20 טעל. 213-84
אויפפיהרונג פון
בן-ציון ווינטער
צוזאמען מיט'ן גאנצן „פילהארמאניע"-אנסאמבל.
היינט, מאנטאג 9 אוונט גרויסע פאפולערע פארשטעלונג
פרייזען פון 70 גר. ביז 2.20
דאס שפאנענדע לעבענס-בילד אין דריי אקטען
פערבאטענע פערגעניגענס
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער „פילהארמאניע"

הספארט=בעוועגונג

די יודישע פעראיינען מוזען געהען צוזאמען

צו דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון לאדזער פוסבאל-פערבאנד

דעם קומענדיגען זונטאג קומט פאר די אלגעמיינע פערזאמלונג פון דער העכסטער פוסבאל־אינסטאנץ אין לאדז — פון ל.א.ז.פ.נ.

צו דער דאזיגער פערזאמלונג גרייטען זיך שטענדיג אלע קלובען פון לאדז און דער פראווינץ וועלכע געהערען צום פוסבאל־פערבאנד, צו דער דאזיגער פערזאמלונג ווערען געשלאסען בלאקען און בונדען, וועלכע דעצידירען ווער ס׳זאל אויף ווייטער רעגירען אין פערבאנד און ווי אזוי ס׳זאלען אויסזעהען די פעריפערטונגען אין דער פערוואלטונג פון פוסבאל־פערבאנד אין דער שפיל און דיסציפלין אפטיילונג. די בלאקען דערגעהען שוין כמעט ביז צו פאליטישע דיפערענצען און אפגרענצונגען.

זייט עטליכע יאהר האבען די יודישע קלובען זיך בלאקירט מיט דעם דעמאקראטישען טייל אין פוסבאל־פערבאנד און אזוי ארום האבען זיך די יודישע פעראיינען פערזיכערט א געהעריגע און ענטשפרעכענדע פערטרעטונג אין דער פערוואלטונג און דיסציפלין־אפטיילונג. וואס די יודישע אינטערעסען (וועלכע זענען פאראן) זענען מעהר אדער ווייניגער אפגעהיטען געווארען, ס׳האט קיינמאל ניט געקענט אפילו זיין קיין פראגע אז וועלכער ס׳איז יודישער פעראיין זאל בישט וועלען געהערען צו דעם בלאק. דאס יאהר וויזט אויס וועט עס יא אזוי זיין. אין צוזאמענהאנג מיט דעם קאנפליקט פון „הכח מיט׳ן וועלט־פערבאנד „מכבי״ דערוויסען מיר זיך, אז די יודישע פעראיינען, וועלכע געהערען צום „מכבי״־פערבאנד האבען זיך אפגעזאגט ארייבצוגעהמען אינ׳ם בלאק „הכח״ און אזוי ארום האט זיך גע־שפאלטען די בינאיצטיגע יודישע איינגקייט און הכח וועט זיך מוזען זוכען אנדערע פערבינדעטע, כדי זיך צו זיכערען אנ׳ענטשפרעכענדע פערטרעטונג אין די פוסבאל־אינסטאנצען. דאס וואלט געווען לרעה פון ביידע צדדים, קיין שום יודישער צד וועט בישט זיין גענוג שטארק כדי זיך אויסצוקעמפען א געהעריגע פערטרעטונג און א געהעריגען פרעסטיזש אז מ׳זאל באקומען פאדערונגען פון די יודישע פעראיינען.

ס׳טאר דערצו בישט דערלאזט ווערען. מיר ווע־לען איצט בישט אריינגעהען אין עצם קאנפליקט צווישען הכח און וועלט־פערבאנד מכבי, ביים איצ־טיגען פאל טאר בישט דערלאזט ווערען קיין שפאל־טונג. די יודישע פערטרעטונג מוז גאראנטירט ווע־רען אין דער פוילער מאס.

אלגעמיינע פערזאמלונג פון „הכח״

דער קאנפליקט מיט׳ן וועלט-פערבאנד „מכבי״

שבת איז פארגעקומען די אלגעמיינע פערזאמ־לונג פון „הכח״, די פערזאמלונג האט געעפענט דער ביז איצטיגער פרעזעס ה׳ ד״ר קראוש. אלס פארזיצער איז געוועהלט געווארען ה׳ וואלאך.

מאג. שטערן האט אפגעגעבען דעם בעריכט פון דער פערוואלטונגס־טעטיגקייט און דאן זענען אפגעגעבען געווארען בעריכטען פון די ספארט־סעקציעס, אלע בעריכטע זענען אנגענומען געווא־רען. א לענגערע דיסקוסיע האט ארויסגערופען דער קאנפליקט פון „הכח״ מיט׳ן וועלט־פערבאנד „מכבי״, ווי בעקאנט איז „הכח״ אויסגעשלאסען גע־ווארען פון „מכבי״־פערבאנד איבערגע הערבער ווי־זען אז די עקזעקוטיווע פון לאדזער קרייז־פער־באנד „מכבי״ האט בישט געגוג אביעקטיוו בעהאנ־דעלט דעם קאנפליקט און צום סוף וועט אנגענו־מען איינשטימיג פאלגענדע רעזאלוציע: „די פער־זאמלונג אקצעפטירט פאלשטענדיג די שטעלונג פון דער אמטירענדער פערוואלטונג אין קאנפליקט מיט׳ן „מכבי״־פערבאנד, גלייכצייטיג שטעלט די פערזאמלונג פעסט אז הכח האט שטענדיג געהאט די אידעאלאגיע פון וועלט־פערבאנד „מכבי״.

ווייטער ווערט בעשלאסען אנצוהויבען א ברייטע אקציע פאר כפר מכבי, סזוערט אויך אנגענו־מען א שארפע רעזאלוציע געגען אנקניפען ספארט בעציהונגען מיט׳ן היטלעריסטישען דייטשלאנד.

די וואהלען האבען געגעבען פאלגענדע רעזול־טאטען: פרעזעס — ד״ר קאנטאר, וויצע־פרעזעסען אינזש. פיקעלני, אדוו. מאשקאווסקי און אינזש. לע ווינסאן, סעקרעטאר — מאג. שטערן, קאסיר — ה. סלושעווסקי, פערוואלטונגס־מיטגלידער — אדוו. גאלדבערג, מ. ציגלער, סעגאל און דימאנט. רעווי־זיר־קאמיסיע: קאהאן, האזענבארף, און וואלאך. ערען־געריכט: אדוו. גאלדבערג, מאג. שטערן, סירקיס און וואלאך.

Dr. med. H. LUBICZ
ספעציאליסט פאר וועגערישע און געשלעכטס־קראנק.
צעגעלניאנא 7, טע״ל. 141-32.
נעהמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אוונד. זונטאג פון 9—11 בייטאג.

באקס=מעטשען

חשמונאי (לעמבערג) — וואוועל (קראקא) 8:8

פויזען — בערלין 4:12

נעכטען איז פארגעקומען א אינטערנאציאנאלער צווי שטעדטישער באקסמעטש צווישען פויזען און בערלין, צוליב אנגדער בעגאטיווע שטעלונג צום אנקניפען ספארט־בעציהונגען צווישען פוילען און היטלער־דייטשלאנד גיבען מיר בישט קיין פוילע אפ שאצונג פון דעם דאזיגען מעטש, מיר בעגנוגענען זיך נאר מיט טרוקענע רעזולטאטען וועלכע זענען געווען פאלגענדע:

פליגען־געוויכט: סאבקאוויאק (פוילען) געווינט 2 פונקטען דורך א וואלקאווער צוליב דער איבער־וואג פון ווייצהאלדן. האהן־וואג: ראגאלסקי (פוי־לען) געווינט ביי פיטרעגטן (בערלין), פעדער־גע־וויכט: קאנאר (פויזען!) געווינט אויף פונקטען ביי ארענטן (בערלין), לייכטע וואג: שיפינסקי (פויזען) געווינט ביי ליפאווסקי (בערלין), האלב־מיטעלע וואג: וויבעקען (בערלין) געווינט ביי דאנקאווסקי (פויזען). מיטעלע וואג: מאיכושיצקי (פויזען) גע־ווינט ביי בערענטמיירען (ב־ן), האלב שווערע וואג פירסט (בערלין) געווינט ביי פושיבילסקי (פויזען), שווערע וואג (פישאט (פויזען געווינט דורך א טעכני־שער באקאוט מיט וועגענער (בערלין).

דער פוילישער מייסטער איז פינג-פאנג עהרליך

מאכט א טורנעע איבער אייראפא

דער פוילישער מייסטער אין פינג־פאנג דער יוד עהרליך פון לעמבערגער „חשמונאי״ האט בעקו־מען א פארשלאג וועגען א לענגערען טורנעע איבער א רייה אייראפעאישע מלוכות.

דער ערשטער עטאפ פון טורנעע זאל זיין בעל־גיען און דאן ענגלאנד וואו עהרליך וועט פערבלייבען 6 וואכען. איצט ווערען געפיהרט אונטער־האנדלונגען אז עהרליך זאל ארויספאהרען קיין טשעכיע און שווייץ.

ווי בעקאנט האט עהרליך דערגרייכט דאס פינפ־טע ארט בעת די אינדיווידועלע קאנקורענצען פון דער וועלט־מייסטערשאפט.

נארטען - קורס פון לאדזער „שטערן״ איז זאקאפאנע

דער לאדזער „שטערן״ האט אונטער דער אויס־זיכט פון דער הויפט־פערוואלטונג פון די „שטערן״ קלובען אין פוילען ארגאניזירט אין די טעג פון

23 דעצעמבער ביז דעם 3 יאנואר א נארטען־לא־גער אין ווינטער־קאלאניע אין זאקאפאנע.

אין דער דאזיגער קאלאניע האבען זיך גע־פינען ביז 40 אנטיילנעהמער מענער און פרויען פון לאדז און ווארשא און האט זיך געפינען אונטער דער מיסטערהאפטער לייטונג פון ה׳ א. קאגאן.

מיט׳ן נארטען־קורס האט אנגעפיהרט דער בא־קאנטער רעפרעזענטאנץ שפילער פון ווארשאווער „גוויאזדא״ און אלוויסיגער ספארטלער — ב. גאלדבערג.

האקעי-מעטשען

טריומף (לאדז) — אוניאן (לאדז) 1:0

ווארשאוויאנקא (ווארשא)—ל.ק.ס. (לאדז) 2:1

פאלאניא — א.ז.ס. 1:2

אגניסקא (ווילנא) — א.ז.ס. (ווילנא) 4:1

ראדיא=פראגראם

מאנטאג, ד. 8-טען יאנואר 1934

7,00 צייט־סיגנאל, 7,05 גימנאסטיק, 7,30 גראמאפאן, ידיעות, 7,40 גראמאפאן, 7,55 הויז־ווירטשאפט, 11,40 פרעסע, ידיעות, 11,57 צייט־סיגנאל, 12,05 מוזיק. ידיעות, 12,38 גראמאפאן, ידיעות, 3,25 עקספארט, 3,30 קאמוניקאט, 3,40 גראמאפאן, 3,55 קאנצערט, 4,40 לעקציע פראנ־צויזיש, 4,55 דועט, 5,15 פארטעפיאן־קאנצערט, 5,30 רעפערטואר פון די טעאטערן, קאמוניקאטען פון לאדז, 6,00 רעפעראט, 6,20 זעלנערישע אוי־דיציע, 6,45 גראמאפאן, 7,05 פערשידענעס, 7,25 רעפעראט, 7,40 ספארט, ידיעות, 8,00 סימפ. קאנ־צערט, 10,00 גראמאפאן, 10,30 טאנץ־מוזיק, 11,00 ידיעות. קאמוני קאטען, 11,05 טאנץ־מוזיק

* * *

פון אויסלאנד

7,40 בודאפעשט – סימפ. קאנצערט, 9,00 פאריז – קאמ. אפערע, 9,00 לאנדאן – סימפ קאנצערט, 10,35 דאווענטרי—סימפ. קאנצערט.

Dr.
Wołkowyski
4 ציגעל=גאס 4, טעל. 216-90
נעהמט אן אין הויט- און וועגערישע
קראנקהייטען, מענער=שוועכע
אויפנאהמס־שעה׳ן פון 8—1 מיטאג און 5—9 אוונג.

טראגעדיע פון צוויי קליינע יונגלעך

קרבנות פון א געמישטער יודיש-דייטשער חתונה

(א בריף פון ירושלים)

אין א געוויסען ערציהונגס־אנשטאלט אין ארץ ישראל געפינען זיך צוויי קינדער, צוויי יונגלעך איינער איז אלט ארום ניין יאהר, און דער צווייטער — א יאהר זיבען. ביידע זענען זיי בלאנד. דער קאליר פון פנים — העל, די בעזיכער פעררייסען. ביידע זענען זיי — לויט די אויסערליכע סמנים — „רייגע״ ארישע, און וואלטען זיי שפאצירט אויף די גאסען פון א דייטשע שטאט — וואלט קיינער אין זיי בישט דערקענט, אז זיי האבען עפעס צו טון מיט יודען, אדער אז זיי שטאמען פון יודען.

זי, די מוטער זייערע, שטאמט פון א רייכער און אנגעזעהענער יודישער פאמיליע אין דייטש־לאנד. זי שטאמט פון א גרויסען יודישען יחוס. ער, דער פאטער זייערער, איז פון א פראסטער „ארי־שער״ משפחה. זיין פאטער איז געווען א סטרוזש, א שומר פון א גרויס הויז אויף קורפירסטענדאם אין בערלין, ער אליין איז איבגאנצען געראטען אין פאטער. אמעד שעהן איז ער געווען — א פארשוין הויך און שלאנק, שעהנע און ריכטיגע געזיכטסשטריכע א בחור אויף צו פערקוקען זיך. און דאס יודישע מיידעל פון דער יודישער רייכער און מיוחס־דיגער יודישער פאמיליע האט זיך פערקוקט אויף אים.

עס האבען בישט געהאלפען די פראטעסטען פון איהרע עלטערען, עס האבען בישט געהאלפען די ערנסטע ווארשוגען — זי האט חתונה געהאט מיט דעם שעהנעם דייטשען שייגעץ. א שווער לעבען האבען די פרישע געהאט; ער איז געווען פריי־הער אב ארבייטער אין א פאבריק, פערדינט האט ער ווייניג, בעארבייט א סך, געוואוינט אויף א דאך־שטיבעל. א טייל פון זיין פערדינסט האט ער פערטרונקען און דאס איבעריגע האט בישט געקלעקט צום לעבען.

האט זי אנגעהויבען צו ארבייטען, אבער בישט לאנג האט זי געקאנט ארבייטען, ווייל זי איז פערבאגגען אין טראגען. און דאס ערשטע קינד

געבוירען געווארען אין א שפיטאל פון די בערלינער ארימעליים, פון די בעליבער ארבייטער. דער שפי־טאל איז געווען א דייטשער — האט מען דארט בישט געקאנט, אז ער זי האט דארט בישט געוואלט, יו־דישען דאס קינד. האט זי דאס געטון ווען זי האט זיך אומגעקערט אהיים פון שפיטאל. זי האט עס גע־טון אין געהיים, דער מאן איהרער זאל פון דעם בישט וויסען.

פארוואס האט זי בישט געוואלט איהר מאן זאל וויסען, אז זי געהט יודישען דאס קינד? פאר־וואס האט זי איבערהויפט געוואלט איהר קינד זאל זיין א יוד? בלויז זי אליין וואלט געקאנט גע־בען א תשובה אויף דעם. אבער אזוי איז דאס גע־ווען: זי האט געטאפען א מוהל און ער האט איהר ערשט קינד געיודישט. דער פאטער, איהר מאן, האט אפילו גאר בישט פערדעכטיגט וואס דא איז פארגעקומען — האבען איהם די שכנים דערציילט, אז צו איהם אין שטוב איז געקומען עפעס א יוד מיט פאות, ער האט געדרימט ביי איהם אין שטוב האבען די אנגעהויבען באכצוקוקען — און האבען דערצעהלט, אז ביידע פאטען זיך עפעס ביים קינד. זיין פעס איז צארען, זייבע קללות און קלעפ ממש האט ער אויסגעגאסען אויף דער מוטער, ער האט בישט איבערגעלאזט אויף איהר קיין גאנץ ארט און האט זי געוואלט ארויסשליידערן בלייך אויפ׳ן גאס צוזאמען מיט׳ן קינד. אבער די שכנים האבען זיך אנגענומען פאר איהר, האט ער צוגע־קלאפט מיט דער טיר און איז אוועק פון שטוב. וואכען לאנג וואכען האט זי איהם בישט געזעהען און בישט געוואוסט פון איהם. זי האט בעדארפט דארגען פאר זיך און פאר׳ן קינד — איז זי אוועק־געגאנגען צוריק אויף דער אלטער שטעלע און נאר׳ן קינד האט זי צוגענומען אב׳אמ, איהר פערדינסט האט איהר בישט געקלעקט אויף אזא לוקסוס. האט זי באך בייבאכט צוגעארבייט ביי אנדערע ארביי־טען.

איינמאל, שפעט בייבאכט ווען זי איז געזעסען איבער איהר ארבייט — האט מע איהר אויף א בעטעל אריינגעשלאגען איהר מאן. ער איז געווען צעהרגעט, צעממיט׳ט אהן און אמאם: שיכור — ערהייד איז ער אריין אין א געשלעג — און אט זעהען די רעזולטאטען. לאנגע מאנאטען איז ער געלעגען קראנק, קוים ארויסגעדראפעט זיך פון טויט. אבער זי האט איהם אויסגעהיילט. און ער האט זיך אומגעקערט צו איהר, אפער ארבייטען האט ער בישט געקאנט. האט די געמוזט אויסהאלטען די גאנצע משפחה. שווערע טעג זענען געקומען אויף איהר: איהר מאן איז געווארען אויפגערעגט און מיטאמאל איפערזיכטיג אויך. בישט אזויפיל אויף איהר ליבע. ווי אויף איהרע פערדינסטען. ער האט צוגענומען יעדען גראשען, וואס זי האט אריינגעבראכט אין שטוב אריין.

פון גרויס ליבשאפט אין צער האט ער גודער אנגעהויבען צו טרינקען און זי איז דערוויל ווייטער פערגאנגען אין טראגען. די לעצטע פאר מאנאטען, ווען מען האט זי שוין מעהר אין קראנק בישט גע־וואלט האלטען — איז די לאגע געווארען בישט צו דערטראגען, איהר מאן האט אנגעהויבען צו פאדערען זי זאל זיך שטעלען אין פערבינדונג מיט איהרע עלטערען און בעטען שטיצע ביי זיי. זי האט אבער בישט געוואלט, האט ער זי געשלאגען, און אזוי ווייטער פערשוואונדען.

די לאגע איז געווארען אזוי, אז די שכנים האר־בען איהר בעמוזט אריינטראגען ערגעץ און אפזיטען דאס קינד, ווייל זי אליין איז געלעגען די גאנצע צייט אין בעט. אבער אפילו איצט האט זי בישט געוואלט מודיע זיין איהרע עלטערען וועגען דער לאגע, און וועלכער זי געפינט זיך און בעטען ביי זיי הילף. באך אמיצער פון דער דיוט האט גע־געבען צו וויסען די עלטערען און וועלכער לאנגע טאטער געפינט זיך. איז דאן ארויסגעקומען איהר שוועסטער. זי האט איהר געוואלט אריבער־געהמען אהיים, אבער די פרוי האט בישט געוואלט. האט איהר די שוועסטער איבערגעלאזט געלד, האט בעשטעלט א מקנשען פאר איהר, וועלכער זאל איהר העלפען. זי האט זיך געסטארעט איהר העלפען מיט וואס זי האט באר געקענט.

מיט עטליכע טעג שפעטער האט זיך דער מאן דערוואוסט וועגען דער ערהוונג, וואס איז פארגעקומען ביי איהם אין שטוב, האט ער זיך אויך אומגעקערט. אבער ער איז איצט געווארען לייטישער און האט זיך בעצויגען בעסער צו דער פרוי.

ווען דאס צווייטע יונגעלע איז געבוירען גע־ווארען האט ער שוין בישט פראטעסטירט און בישט געקלאפט, ווען די פרוי האט עס גע־יודישט. ער האט אפילו געטרונקען „לחיים״ אויף זיין זוהנ׳ס ברית. ער איז געווארען רוהיגער און שטילער און גלאסענער.

ווען היטלער איז ארויף אויפ׳ן בענקעל, איז ער געווארען ברוין און אגעקדראגעלט און האט אנגעהויבען צו קוקען קרום אויף די „יודען, וועל־כע זעהען זיך ארום ביי איהם אין שטוב.״

פון טאג צו טאג זענען די בעציהונגען אין הויז געווארען ערגער. ער האט אנגעהויבען בישט נאר צו זידלען, נאר ממש צו שלאגען זיין פרוי מיט די קינדער. פיז איין איין שעהנעם פריהמאר געגען האט ער די אלעמען, די פרוי מיט די צוויי קינדער, ארויסגעטריבען פון שטוב. די עלטערן איהרע האבען די אריינגענומען צו זיך — אבער זי האט בישט לאנג אויסגעהאלטען. פון א לייד־טער צוקינפט האט זי געקריגען א לונגען־ענט־צינדונג און איז געשטארבען. איהרע עלטערן איז געווארען ערגער פון טאג צו טאג. זיי האבען מורא געהאט פאר דייער אייגען לעבען און האר־בען זיך בישט געקאנט קיין עצה געבען מיט די צוויי קינדער.

די האבען זיך אזוי געפלאגט, ביז אימיצער האט די דערציילט, אז קין ארץ־ישראל איז אנגע־קומען דער יודישער פיהרער פון ארץ־ישראל און ער וויל בעזארגען די יודישע קינדער אין דער ערשטער רייה. דאס האבען די געמיינט דעם ד״ר ארלאזאראוו ז״ל, וועלכער איז דאן אנגעקומען קיין דייטשלאנד און האט געהאט א ווען צו ראר־טעווען די יודישע קינדער פון דייטשלאנד. די האבען זיך געווענדעט צו ד״ר ארלאזאראוו און ער האט זיי געגעבען אן עצה. זיי זאלען שיקען די קינדער קיין ארץ־ישראל. ער האט זיי אויך גע־געבען א רעקאמענדאציע בריף צום פערוואלטער פון דעם ערציהונגס־אנשטאלט, און וועלכען די געפינען זיך איצטער.

ק. באזיליאנסקי.

געשאפען אין תל־אביב א פעראייניגט ארבייטס־פערמיטלונגס־ביורא מיט פארשטעהער פון אלע פארטייען
וואס זעהט פאר דער געשלאסענער אפמאך

תל־אביב (יט״א). נאך לאנגע פערהאנדלונגען איז אין תל־אביב געשאפען געווארען א פעראייניגט ארבייטס־פערמיטלונגס ביורא, פערבונדען מיט א בורר־לם־געריכט. אין ביורא זענען גע־פרעטען אלע פארטייען, בראש פון ביורא שטעהט אנ׳עקזעקוטיווע קאמיטעט פון דריי פערזאן. נעמ־ליך: בירגערמייסטער מאיר דיזענהאף, הרב שאפירא און י. אראנאוויץ פון דער „הסתדרות״ – עקזעקוטיווע.

דאס ארבייטס־ביורא וועט פערמיטלען און האבען אויפזיכט איבער דער ארבייטס־פערטיילונג אין דער גאנצער בוי־אינדוסטריע און אלע פובליקע ארבייטען אין תל־אביב. אין ביורא פלענום געהען איין פארשטעהער פון תל־אביב׳ער ארבייטס ראט (הסתדרות), אונטערנעהמער פעראיין, פועלי מזרחי, ברית הצה״ר (רעוויזיאניסטען), בית״ר, האגודוויעקער פערבאנד און תימנים פעראיין.

די דריי עקזעקוטיווע מיטגלידער פיהרען איי־בער [illegible] אנגעהען דעם פארזיץ און זיי קענען בעשטימען דריטע פערטרעטער אויפ׳ן פאל, אויב זיי געפינען זיך א לענגערע צייט מחוץ תל־אביב. דער סעקרעטאריאט ווערט צוזאמענגעשטעלט פון פארשטעהער פון די ארגאניזאציעס, וואס זענען פערטרעטען אין ארבייטס־ביורא. איינער פון די סעקרעטארען מוז זיין דער דעלעגאט פון דער הסתדרות־העובדים.

אין פאל ווען דער עקזעקוטיוו קאמיטעט קען נישט קומען צו קיין הסכם, ווערט די שטרייט־פראגע איבערגעגעבען צו דער ענטשיידונג פון ביורא־פלענום. אין שטרייט־פאלען ארום פרינציפיעלע פראגען ענטשיידעט אנ׳ארביטראזש קערפערשאפט פון וועד־הלאומי. צוויי בוררים ווערען באשטימט פון צווישען די פינף שטענדיגע מיטגלידער פון ביורא־פלענום לויט א פעסטגעזעצטען מאדוס.

דער אונטערנעהמער פערבאנד וועט פארשטע־לען דעם ארבייטס־ביורא א ליסטע פון די אר־בייטער, וואס ווערען בעשעפטיגט דורך די פער־באנדס־מיטגלידער. די דאזיגע ליסטע וועלען ביי־דען דינען אינדעקס פאר דער ארבייטס־פערמיטלונג. ספעציעלע פארשריפטען זעהען פאר, ווי עס זאלען צוגעשטעלט ווערען ארבייטער אין פאל, ווען עס פעהלען אויס ארבייטס קרעפטען פון ארבייטער־אינדעקס, אזוי אז די פערטיילונג זאל ענטשפרע־כען די אנשפרוכען פון די בעזונדערע פארטייען. די אונטערנעהמער זענען מחויב אנצונעהמען די ארבייטער, וואס ווערען בעשטימט דורך דעם פער־אייניגטען ארבייטס־ביורא. די תל אביב׳ער מוני־ציפאליטעט וועט ערמעגליכען דעם ארבייטס־ביורא די אויספיהרונג־מאכט, וואס איז נויטיג, פאר דעם אפהיטונג פון דינע בעשטימונגען.

דאס ביורא טיילט פון זיך אויס א ספעציעלע סוב־קאמיטעט, וואס דער אויפגאבע וועט זיין צו בעשטימען די הויך פון שכירות און אנדערע ארבייטס בעדינגונגען. די איצטיגע שכירות סקא־לע וועט בלייבען אין קראפט ביז ווייטערע בעשטימונגען אין דער הינזיכט.

נייע יודישע ישובים אין ארץ־ישראל

ירושלים (יט״א) אויפ׳ן וועג קיין חברון נישט ווייט פון די ברכות־שלמה וועט איבגיכען גע־גרינדעט ווערען א נייע לאנדווירטשאפטליכע זיד־לונג אויף א שטח פון 5000 דונאם, וואס זענען איינגעקויפט געווארען דורך דעם גארטען־ציכטער פון רחובות מ. האלצמאן און יצחק זאקס, דעם אמעריקאנער זייד־פאבריקאנט פון רמת גן. די גע־געגנט האט פיל וואסער. אויפ׳ן ארט געפינט זיך אויך א פאליציי־פאסטען, דער באדען איז גוט צוגעפאסט פאר פרוכטען־צוכט. עס קענען אויף איהם בעזעצט ווערען 200 משפחות. עס ווערען געפיהרט אונטערהאנדלונגען וועגען פערגרעסערן דעם שטח דורך צוקויפען פרישען באדען פון די שכנות׳דיגע געביטען.

אין ראש העין אין שכנות פון פתח־תקוה איז פערלעגט געווארען א נייע ארבייטער קאלאניע אויף א שטח פון 1000 דונאם. דער באדען שטרעקט זיך צווישען ירקון און דעם אראבישען דארף פאנדשא, דאס לאנד האט איינגעקויפט דער אר־בייטער־ראט פון פתח תקוה. עס ווערען פראיעק־טירט צו בעזעצען אויף דעם נייעם באדען 200 ארבייטער משפחות, דערונטער 50 משפחות פון דייטשע יודען, די איבעריגע — לאנד־ארבייטער פון שרון און יהודה. די עפענונג פון די אקער־ארבייטען אויפ׳ן נייעם שטח איז פערבונדען געווארען מיט א בעשיידענער פייערונג.

הארט נעבען נתניה, די קאלאניע, וואס טראגט דעם נאמען פון פערשטארבענעם יודישען מיליא־נער און פילאנטראפ נאטאן שטרויס, פון אמערי־קא, איז פערלעגט געווארען אויף א שטח פון 120 דונאם, דער קערן פון א וואוין־ישוב מיט אנ׳אויס־בליק אויפ׳ן ים. דער ישוב איז בעשטימט פאר 80 [illegible] אין נייעם ישוב ווערען געבויט [illegible]. פארן קאנצלער פון דער העברעאישער אוני־ווערזיטעט ד״ר י. ל. מאגנעס, דעם בעקאנטען אמע־ריקאנער פינאנסיסט עמנואל נ. מאהל, דעם געוו. האגער אדוואקאט און איצטיגען תושב פון ירושלים ד״ר מאקס שלעזינגער און דעם בעקאנטען א״י־אדוואקאט ד״ר בערנארד דזשאזעף, וועלכער האט נאך מיט פיל יאהרען צוריק אימיגרירט פון קא־נאדע.

דער נישט ערנסטער פינאל פון א פראצעס איבער זעהר ערנסטע געשעהענישען
די אראבער האבען נאך איין געלעגענהייט צו טריאומפירען איבער דער א״י רעגירונג, וועלכע העלפט צו די אראבער צו „האלטען ווארט״

ירושלים (יט״א) די טעג, האט זיך אפ־געשפילט דער עפילאג פון דעם פראצעס געגען די אראבישע פיהרער, וואס זענען צוגעצויגען גע־ווארען צו פעראנטווארטליכקייט פאר ארגאניזירען די אומגעזעצליכע אראבישע דעמאנסטראציע פון 13. אקטאבער אין ירושלים. דער עפילאג איז אויסטער־לישער ווי דער גאנצער פראצעס וועגען וועלכען מען האט, ווי בעקאנט, זעהר פיל גערעדט אין ארץ־ישראל.

תחילת זענען אין דער ערשטער אינסטאנץ 2 מיטגלידער פון דער אראבישער עקזעקוטיווע, דער מוזולמענער דזשעמאל על הוסייני און דער קריסט עדמאנד קאך, פער׳משפט געווארען יעדער צו איין חודש ארעסט. (דער דריטער אנגעקלאגטער, דער באקאנטער יודען־העצער שייך מוזאפער, איז באלד אין דער ערשטער אינסטאנץ פריי־געשפראכען גע־ווארען). די פער׳משפט׳ע האבען אפעלירט און די צווייטע אינסטאנץ האט די לכתחילה מילדע שטראף נאך מעהר אפגעמילדערט און געפסק׳ענט, אז די שולדיגע דארפען נישט געהען זיצען, נאר בלויז איינלעגען אנ׳ערבות־קוויטל פון גוטער אויפפיה־רונג אויף א יאהר צייט אין דער הויך פון הונ־דערט פונט.

דזשעמאל על הוסייני (אגב, א ברודער־זוהן פון ירושלימ׳ער הויפט־מופטי) האט דאן ערקלערט, אז ער וועט קיין ערבות־דעפאזיט נישט צאהלען און פארזעצען, אויך נישט געהן זיצען. די אראבישע פרעסע האט נאטירליך די דעמאנסטראטיווע ערקלערונג פון פראוואקאטירטען אראבישען לידער אויסגענוצט פאר איהר פאלי־טישער אגיטאציע.

דער פרעזידענט פון ירושלימ׳ער קרייז־געריכט האט איצט געפסק׳ענט, אז ביידע אנגעקלאגטע דארפען נישט איינלעגען קיין ערבות־דעפאזיטען, נאר בלויז בעצאהלען א געלד־שטראף צו 25 פונט יעדער, אנשטאט צו געהן אויף א חודש צייט אין ארעסט.

דערויף איז פערענדיגט געווארען די משונה־דיגע „דינגעניש״ צווישען די אראבישע עקזעקו־טיווע מיטגלידער און די געריכטען. ביידע האבען גע׳סילוק׳ט די שטראף און געמאכט א סוף צו דעם פראצעס, וואס איז געווען אנ׳אפקלאנג פון ערנסטע אונרוהען אין ירושלים, נאך וועלכע עס זענען געקומען די טראגישע יפו׳ער געשעהענישען.

אזוי ארום האבען די אראבישע לידער געקענט „האלטען ווארט״: נישט איינגעצאהלט קיין ערבות און נישט געגאנגען אין ארעסט. און דערצו נאך געמאכט א גוט „פינאנציעל״ געשעפט; בעצאהלט בלויז צו 25 פונט אנשטאט צו הונדערט. וועלכע וואלטען דאך געמוזט פערפאלען געהען, הגם דאס האט געדארפט זיין בלויז ערבות־געלד, מחמת ווי וואלטען די זיך געקענט מתחייב זיין אויסצו־פיהרען די פערפליכטונג פון „אויפפיהרען זיך גוט״ אין משך פון א גאנץ יאהר.

אין יודישע קרייזן רופט נישט ארויס קיין ביטערער הייטערקייט ווען דעם דאזיגען סארט פינאל פון דעם אזוי אויך נישט־ערנסטען פראצעס איבער די שולדיגע פון די זעהר ערנסטע אקטאבער געשעהענישען. די יודישע קאמענדע איז אגב נישט געבליבען אהן פאליטישען אפקלאנג, היות די אראבישע פרעסע נוצט אויס גאר געשיקט דעם נצחון פון די אראבישע לידערס אין זייער „שווערד־קרייצונג מיט דער א״י־רעגירונג״.

דער אריער־פאראגראף
ר. איזראעל
שפאנענדער ראמאן פון דער איצטיגער ווילדער צייט
3

קיצור פון ערשטע קאפיטעל

שרה די אלמנה האט שטארק געווירבט אין קליינעם שטעטעל אין פוילען אויס מורא פאר דעם גורל פון איהר זוהן הענעך, וועלכער איז געווען אין דייטשלאנד.

אין דייטשען שטעטעל אולם האבען די היטלעריסטען געפייערט זייער זיג, בעת די וואהלען צום רייכסטאג. די נאציס זענען גע־קומען צו דער מאכט.

דער רייכער פאבריקאנט היינריך זאקס איז דורך די נאציס ארעסטירט געווארען און שרעקליך צושלאגען געווארען. דאס האט בעל־עדות געזעהען העלען.

העלען איז געווען א טאכטער פון לייטע־נאנט האנס האמערשטיין, געוועזענעם פערליבט אין היינריך זאקס. איצט איז זי געלאפען פון היינריכס שטוב אין דער פאבריק, כדי איהם אנצוזאגען [?] די מתנות פון היינריכס מו־טער פון פוילען, וועלכע זענען אנגעקומען מיט דער פאסט.

די נאציס געהען די סטעצע אויפ׳ן גאס, מ׳פיהרט זאקסען א פערבלוטיגטען און צושלאגענעם. העלען האט געוואוסט, אז איהר פאטער, דער מלחמה־אינוואליד איז בעשטימט געווארען אין היינטיגען טאג אלס פלאץ־קא־מענדאנט, אין שטעטעל און זי איז געלאפען אין „פריזאן הויז״, כדי צו בעטען איהר פא־טער, אז ער זאל ראטעווען היינריכ׳ן.

דאס מוראדיגע געשריי האט זיך איבערגעריסען. לייטענאנט האנס האמערשטיין האט אויפ־געכאפט. ער האט זיך אויסגעצויגען ווי א סטרו־נע און איז אזוי פערגליווערט געבליבען שטעהן.

העלען האט זיך איינגעבויגען אין דער זייט פון וואנען דאס געשריי איז געקומען, כדי זי זאל עס בעסער הערען. דער אפהילך פון געשריי איז געווען אזעלכער, אז ס׳איז געווען קענטיג, אז ער קומט נישט פון א מענשען, וועלכער האט זיך איבערגעשראקען, נאר פון אימיצען וועמען מען פייניגט.

— העלען געה איצט פון דאנען, איך קען דיך דא נישט פערנעהמען מיט קיין פריוואטע ענינים.

— ניין, פאפא, ניין, דו מוזט עפעס טון פאר היינריכ׳ן, איך וועל פון דאנען נישט אוועקגעהן,

זי האט געקענט דעם כאראקטער פון איהר פאטער און דעריבער האט זי מורא געהאט, אז ער וועט זיך באלד דערביזערען און דעמאלט וועט זי שוין גארנישט קענען ביי איהם פועל׳ן. כדי איהם נישט צו ברענגען אין כעס האט העלען אנ־געהויבען בעטען:

— פאפא, דו ביזט דאך אן ערליכער און גע־רעכטער און וועסט נישט דערלאזען, אז מען זאל פייניגען אונשולדיגע מענשען.

האנס האמערשטיין האט בעמערקט, אז די פער־זאנען וועלכע האבען מיט איהם קאנפערירט זענען אומגעדולדיג, אז פאר זיי איז איבעריג דעם קאמענדאנטס געשפרעך מיט זיין טאכטער. דעריבער האט ער עס געוואלט פערענדיגען.

— העלען, איך האב שוין איינמאל געזאגט אהיימגעהען, האט ער אויסגעברילט, אזוי ווי אמאל אין זיין קאמפאניע זעלנער.

העלען האט זיך אזוי ווי אויסגעניכטערט, ס׳איז איהר קלאר געווארען די געפאהר, זי האט זיך איצט דערמאהנט.

— ס׳האט דאך געזיגט די פארטיי פון איהר פאטער, די פארטיי פון די נאציאנאל־סאציאליסטען און היינריך איז דאך א יוד. ביז איצט איז דאס איהר נישט געווען קיין אונטערשיד און נישט קיין שום שטערונג, נישט נאר פאר איהר, נאר אויך פאר איהרע עלטערען, וועלכע האבען היינ־ריכ׳ן ליב געהאט ווי אנ׳אייגען קינד. העלען איז געווען פערליבט ביז משוגעת און איהרע עלטערען האבען מיט צופרידענקייט צוגעקוקט צו דער ליבע פון זייער טאכטער צו דעם רייכען פאבריקאנט, צו דעם ערליכען און אנשטענדיגען מענשען. זיין יודישקייט איז פאר זיי נישט געווען קיין שום פראבלעם.

— אבער איצט האט זיך העלען געטראכט, איצט הויבט אן צו הערשען דער אריער־פאראגראף וועלכען זי האט שטענדיג אזוי אויסגעלאכט, אויך איהר פאטער, וועלכער איז געווען א דעפוטאט אנ־הענגער פון די נאציאנאל־סאציאליסטען האט זיך שטענדיג איבערגעשמייכלט און אפילו דאס הויך ארויס געזאגט, אז דער אריער־פאראגראף איז נאר פאר די מאסען, אבער ביים רעגירען וועט מען איהם בשום אופן נישט קענען אויסנוצען.

איצט איז פאר העלען אלץ געווארען קלאר. זי האט שוין דא אין דעם צימער נישט געהאט קיין שום אויסזיכט אויסגעהערט צו ווערען און איז ארויס פון דאנען, ארויס אין גאס, ארויס פון דער שטאט, זי האט נישט געוואוסט וואהין, זי האט נישט געוואוסט נאך וואס, אבער זי איז געלאפען אוועק פון מענשען, צו בלייבען אליין מיט זיך. ערשט איצט האט זי זיך דערמאהנט, אז ס׳איז מעגליך, אז דאס געשריי וואס זי האט געהערט פון דעם געפייניגטען מענשען דארט אין צימער ביי איהר פאטער, איז געקומען פון היינריכ׳ן.

— אבער יא, דאס איז דאך זיין שטים, ווי אזוי האט זי דאס נישט בעמערקט באלד, געוויס איז דאך דאס זיין שטים.

איהר האט געקלונגען אין די אויערען דאס פערצווייפעלטע געשריי: „ראטעוועט, האלט אויף, [illegible] די מארדעט מיך״ און איהר האט זיך אויסגעדוכט, אז אט דא פאר איהר שטעהט היינריך אזעלכער, וועלכען זי האט געזעהען אין גאס, א פערבלוטיגטער, א געשלאגענער, ער קוקט אויף איהר מיט אנ׳עלנט בעטענדע אויגען און זאגט צו איהר:

העלען, קענסט דו דיך אזוי רוהיג צוקוקען צו דעם, וואס זיי פייניגען מיך. ליבסט דו מיך נישט מעהר? האב איך דיר פון מיין זייט ארויס־געוויזען [illegible] פון ליבע. און דיין פאטער, דער שטרענגער לייטענאנט האמערשטיין, האט ער וועניג פאקטען געהאט פון דעם ווי גרויס מיין פריינדשאפט איז געווען צו איהם, האט ער זיך נישט שטענדיג מיט ענטציקונג אויסגעדריקט וועגען מיר, און איצט איז ער געווען [illegible]. ער איז געווארען דער הער פון לעבען און טויט פון אלע מענשען אין דער שטאט, פארוואס טוט ער גארנישט פאר מיינעטוועגען.

— און אויב דו קענסט נישט העלען, עפעס טון פאר מיר, האט זי ווייטער געהערט היינריכס שטים, פארוואס שווייגסט דו? פארוואס הויבסט דו נישט אויף די שטים פון פראטעסט און פון צארן געגען דער אומגערעכטיגקייט.

העלען האט זיך אפגעשטעלט אין דעם געלויף, פאר היינריכ׳ן קען זי גארנישט מעהר טון, איהר פאטער איז געווארען דער היטער פון אריער־פאראגראף און וועט דאבער נישט וועלען זיך פער־ראטען, דעריבער מוז זי כאטש אויפהויבען די שטים פון פראטעסט געגען דעם, וואס די טוען מיט אונשולדיגע מענשען און בעזונדערס מיט איהר היינריך.

זי איז צוריק אוועקגעלאפען צו היינריכ׳ן אין דער וואהנונג, דארט איז נאך אלץ געווען ווי פריה־ער, העלען האט זיך אבער משער געווען, אז דאס וועט לאנג נישט דויערן, זיי וועלען אהער אויך טרעפען. העלען האט אנגעהויבען אויסצו־רוימען די בעסטע און טייערסטע חפצים פון שטוב.

זי האט זיי פערפאקט און געטראגען צו זיך אהיים, מיט א בעזונדערער זארגפעלטיגקייט האט העלען געהאלטען די אויסגעניהטע טישטעכלעך און טי־כעלעך, וועלכע זענען געקומען היינט מיט דער פאסט אלס געבורטסטאג־מתנות פון היינריכס מו־טער אין פוילען. העלען האט וועגען דעם קיינעם נישט דערצעהלט. היינריכס זאכען האט זי געהאל־טען ביי זיך אין איהר בעשיידענעם אבער עלעגאנט איינגעארדנטען מעדכען־צימער. דאן איז זי אריין צו איהר מוטער, בלומרשט א בערוהיגטע.

— ביזט דו געווען ביים פאטער?

— יא, איך בין געווען.

— נו,

— און גארנישט, קענסט דאך דעם פאפא. ער האט מיך אנגעשריגען פארוואס איך שטער איהם אין דער ארבייט און מיך געהייסען געהען.

— און וואס איז מיט היינריכ׳ן?

העלען האבען זיך געשטעלט טרעהרען אין די אויגען.

— כ׳האב איהם מעהר נישט געזעהען, איך ווייס נישט וואו די האבען איהם פערשלעפט.

ס׳איז מיר א שאד דעם ארימען, גוטען קערל, אבער איך מיין, אז דו טארסט נישט וועלען איבער דערצעהלן די וועלט, ס׳שמעקט מיט געפאהר זיך אנצונעהמען היינט פאר א יודען. בעזונדערס קען עס ווערען געפעהרליך פאר דיין פאטער, וועלכער האט בעקומען דעם העכסטען אמט אין דער שטאט. דו ווייסט דאך ווי לאנג מיר האבען געווארט ביז דאס פאטער׳לאנד זאל אנערקענען זיינע העלדיש־קייטען און איהם דערפאר בעלוינען. די ביזאיצטיגע רעגירונג האבען וועניג זיך געקימערט מיט אזעל־כע מענשען.

— איך האב מיר אויך אזוי געטראכט מאמא, איך האלט אויך, אז ס׳איז א זעהר געפעהרליך שפיל היינט זיך אנצונעהמען פאר יודען, איך וועל דיין צו שוואך אפשר צו קעמפען מיט דעם אריער־פאראגראף, וועלכער בעפעהלט מיטאמאל און א מינוט אין א סעקונדע אויפצוהערען צו ליבען, הגם די ליבע איז קרישטאל־ריין, הייליג און דויערט שוין יאהרען, מען מוז זיך אונטערגעבען דעם גורל, מיין פאטער, לייטענאנט האנס האמערשטיין האט דאך בעקומען א הויכע שטעלע, מ׳טאר דאס נישט קאליע מאכען. מיר האבען לאנג דערויף געווארט.

די פרוי האמערשטיין האט געפיהלט אין איהר טאכטערס טאן דאס בייסענדע, דאס סארקאסטישע, אבער גלייכצייטיג האט זי דער טאכטער בעגלויבט, אז זי וועט נישט קעמפען.

העלען האט בעגומען אנ׳אויסגעצייכענט האקען קרייץ, וועלכע האבען נישט געפעהלט ביי זיי אין שטוב, אנגעטאן אויפ׳ן לעדערנעם מאנטעל, און ארויס אין גאס.

(פארזעצונג קומט)

ארעסטירט די מערדער פון קראנקען-קאסע-בעאמטען

(א) ווי מיר האבען בשעתו געמאלדען האבען אומבעקאנטע באנדיטען אין דער סאלוטסטער־באכט שטערבליך פערוואונדעט דעם 36־יאהריגען קראנקען קאסע בעאמטען סטאניסלאוו פודלאגש. גלייך דערנאך איז דער פערוואונדעטער געשטארבען אין שפיטאל.

איצט זענען די דריי פערזאָן, וואס האבען איהם דערמארדעט, ארעסטירט געווארען. די סיבה זאל זיין — פערזענליכע חשבונות.

לטובת דער געפיהרטער אויספארשונג ווערען די נעמען פון די מערדער דערווייל נישט אנגעגעבען.

די אקאדעמיע פון „קולטור-ליגע“ אין פילהארמאניע

ביי אויז אין שטאט עקזיסטירט די „קולטור־ליגע“ שוין אנ׳ערך 4 יאהר, א געזעלשאפט וואס פיהרט א פערצווייגטע קולטור־טעטיגקייט.

די אקאדעמיע וואס די קולטור־ליגע האט איי׳ געאָרדנעט שבת פריה אין פילהארמאניע־זאל האט געעפענט ה׳ ד״ר וואלף אייכנער, וועלכער האט גערעדט וועגען די צילען פון דער „קולטור־ליגע“ דער כאר אונטער דער ליטונג פון בעליבטען דיריגענט ל. זעלמאן האט דאן געזונגען די שבועה פון „בונד“ פון דוד איינהאָרן, מוזיק פון ד. אייזען־שטאט. עס האבען בעגריסט: ה. א. ל. זעלמאנאוויטש אין נאמען פון דעם לאָדזער קאמיטעט פון „בונד“, ער האט אויך דערמאנט די אבידה פון בעקאנטען ארבייטער קולטור־טוער ישראל ליכטענשטיין, וועמען דער עולם האט בעעהרט מיטן אויפשטיין.

ה׳ ח. ל. פאזנאנסקי האט בעגריסט אין נאמען פון מעדעם־קוראטאריום; פרוי גאלדע יאקובאוויטש אין נאמען פון „יאף“, ה׳ גאטאייבער פון „צוקונפט“ און „מארגענשטערן“, ה׳ גאָלדבערג פון סאציאליסטישען האנדלוועק־קער פערבאנד.

דער כאר האט אויסגעפיהרט העדוועלס „לויב געזאנג פון אָראטאריום „יהודה המכבי“, גאר געלונגען האט דער כאר אויסגעפיהרט דוד זעלשטאטס לידע „ארבייטער־פרויען“ מוזיק פון ל. זעלמאן.

דערנאך איז געזונגען געווארען א פראגמענט פון דער אפערע „דוד און בת שבע“ מוזיק פון העבענקאן. מאסקאניס כאר פון דער אפערע „דאר־פישע ערע“, מענדעלזאהן־בערטאלדי: „יאגד=ליד“ און לעוואנדאווסקיס „מאי־ליד“. מען דארף אויב טערשטרייכען די גרויסע פארטשריטען פונ׳ם כאר וואס האט ארויסגעוויזען אויף דער אקאדעמיע.

דער „קולטור־ליגע“ ארקעסטער האט געשפילט און אויסגעפיהרט אונטער ליטונג פון ב. טעלג פוטשיק: „פלארענטינער־מארש“, וואלדטייפעל: „אין א זומער־אווענט“, פערל פון אמערן (פאפורי). „ראמאנס“ סאלא קלארינעט. טשייקאווסקיס: עלעגיע. און צום סוף: „דער צוקונפט־גייסט“. (אוווערטור).

די סטודיע „באגינען“ האט אויפגעפיהרט אויב טער דער רעזשי און אינסצענירונג פון ארטיסט ס. וויינשטאק א רעציטאציע־דעקלאמאציע פון מ. וואלמאן „1918—1914“. לויט די ווערק: רעמארק, רענן, עמיל לודוויק און אנד.

היינט פרעמיערע פון „יוסף אין מצרים“ אין קינא „זאכענטא“

היינט מאנטאג קומט פאר אין קינא „זאכענטא“ די לאנג ערווארטעטע פרעמיערע פון דער ביבלישער טראגעדיע „יוסף און זיינע ברידער“ דאס איז דער ערשטער 100־פראצענטיגער רעדענדיגער און זינגענדיגער פילם אין דער יודישער שפראך, אין דעם דאזיגען פילם בעטייליגען זיך די בעסטע יודישע שוישפילער פון אמעריקא.

אויסער פראגראם וועט דער בעריהמטער ביו־יארקער אובער־קאנטאר האלדמאן מיט זיין גרויסען כאר זינגען „כל נדרי“.

מעלדונגען

הנחה בילעטען אין שטאטישען טעאטער און אין קינאס.

די קולטור קאמיסיע ביי דער באראכאוו־ביבליאטעק גיט ארויס הנחה בילעטען אין שטאטישען טעאטער צו דעהר ביליגע פרייזען ספעציעל צוגענגליך פאר ברייטען עולם. עס ווערען אויך איינגעארדענט ספעציעלע הנחה פארשטעלונגען.

די הנחה בילעטען אין די קינאס זענען שטענדיג גילטיג, (אויך שבת און זונטאג) צווישען אנדערע זענען צו בעקומען הנחה־בילעטען אין „ראקסי“ אויפן סאוויעטישען פילם „שטורם־בריגאדע“.

דער סעקרעטאריאט פון דער באראכאוו־ביבליאטעק אל. קאשטשושקי 9 טעלעפאן 191־50 איז טעטיג טעגליך פון 10 ביז 2 נאכמ. און פון 4 ביז 10 אווענד.

בעזעלשאפט קולטור־ליגע, אסס. לאדז

הנחה־בילעטען אין שטאטישען טעאטער

אין קינאס אויז אויף מאנצערטען.

די טעאטראל ארטיסטישע אפטיילונג גיט ארויס הנחה־בילעטען אויף אלע פארשטעלונגען אין שטעטישען טעאטער צו זעהר ביליגע פרייזען. די אפט. גיט ארויס אויף אלע טעג הנחה בילעטען אין די בעסטע קינאס ביי אונז אין שטאט. די הנחות זענען זעהר בעדייטענדיגע. אויף אלע סעאנסען און אויף אלע פלעצער.

היינט, מאנטאג, דעם 8. ד. ח. 1־טע לעקציע פון די שפראך=קורסען

היינט, מאנטאג, דעם 8. הויבען זיך שוין אן די לעקציעס פון די פרעמדע שפראכען, ענגליש, פראנצויזיש און רוסיש.

פון יודישען טעאטער

פילהארמאניע

אויפטריטען פון בן-ציון ווימלער

היינט מאנטאג ווערט געשפילט צו פאפולערע פרייזען דאס שפאנענדע לעבענסבילד „פארבאטענע פערגעניגענס“ מיט בן ציון ווימלער אין די הויפט־ראָל.

פון די פוילישע טעאטערס

אין שטאטישען טעאטער ווערט היינט אווענט געשפילט „דער קינאסטערן און דיינע פערעהרערינס“.

אין „פאפולארני“ טעאטער ווערט היינט אווענט געשפילט „דאס מיידעל פון גאס“.

בילעטען אויף דער שלום-עליכם-פייערונג

די קולטור-ליגע גיט שוין ארויס בילעטען אויף די שלום-עליכם-פייערונגען, וואס קומען פאר פרייטאג, שבת און זונטאג, דעם 12-טען, 13-טען און 14-טען ד. ח. אין עקספערימענטאל-טעאטער אל. 1-טער מאי 2.

הנחה-בילעטען, איינשרייבונגען און אינפארמאציעס אין סעקרעטאריאט פון „קולטור-ליגע“ זאכאדניא 68 (פראנט פארטער) טעל. 191-15 יעדען טאג פון 10 — 3 און פון 4.30 ביז 9.30 אווענד שבת און זונטאג טעטיג אהן איבעררייס

גראסער - ביבליאטעק אין לאדז, זאכאדניע 68. דער חודש יאנואר איז דערקלערט געווארען אלס ווערביר חודש פאר ביכער לעזער. אין דער ביבליאטעק געפינען זיך די בעסטע אויסגאבען אין דער יודישער און פוילישער שפראך, רייכע קינדער - אפטיילונג, חודש - אפצאהל פון 40 גר. אן. ביים איינשרייבען זיך אין דעם חודש — גרויסע הנחות. די איינשרייבונגען קומען פאר יעדען טאג פון 1 ביז 3 נאכמ. און 6 ביז 10 אווענד, שבת פון 10 ביז 2. און פון 5 ביז 8 אווענד.

צוויי זעלבסטמארדען

(א) אויף טרויגוטא 11 האט זיך אבגעטרונקען מיט זאלץ־זויער א געוויסער סטאניסלאווא קאלאט. פאגאטאוויע האט זי אין א שווערען צושטאנד אפגעפיהרט אין שפיטאל.

(א) אין א קעלער פון זגערזשער 30 האט זיך געהאנגען דער דאַרטיגער סטרוזש אנדזשעי טשאלטשינסקי.

מ׳האט איהם נאך בעווייזען ארונטערנעהמען פון דער שטריק און אפצוראטעווען.

ארטאפעדישער אנשטאלט

בראסטעזען, גארסעטען, אר־טאפעדישע אפאראטען פלער ארט, לייכטע פלאט־פוס-איינלאגען נעגען פיס־שמערצען אלס נאך גיפס-אבדרוק.

Dr. med. Lubicz u. Villy Simonović

פיעטריקאווער 119, טעל. 231-81

Dr. med.

Z.Rakowski

ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

פיעטריקאווער 67, טעל. 127-81

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעהמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11-1 און פון 2-3 נאכמ.

ק׳ אנג=קינא

CAPITOL

זאוואדזקא 16

היינט גרויסע פרעמיערע גרוים מייסטערווערק רעזשי CECIL B. de M'LLE

„בונט פון יוגענד“

נעבסטער פראגראם: דאס גרויסע מייסטערווערק „אנבעקל מאזעס“ מיט מאריס שווארץ אין דער הויפטראלע

אנהויב 4 א זייגער נאכמ. שבת, זונטאג און יום=טוב 12 א זייגער בייטאג.

דער זאל איז גוט בעהייצט.

הייבט גרויסע פרעמיערע

CHARLES BICKFORD אין דער הויפטראלע

ס׳נעהמען אנטייל 300 ארטיסטען און טויזענטער סטאטיסטען.

אויסער פראגראם: קלאנג-צונאבע

מיר מאכען בעקאנט וועגען דער ערעפנונג פון דער בעסטער און 1-טער

אייז=גליטש

אין דער יודישער געגענד, אויף דער 11. ליסטאפאד (קאנסטאנטינער) 16

איינגאנג פאר דאמען און שילער 25 גר.

״ ״ ערוואקסענע 45 גר.

עס ווערען אויפן ארט אויסגעבארגט גליטשערס און אויך אנגענומען צום שלייפען.

שווארצבערג׳ס

בעוואוסטע קאפעלושען-ווערקשטעל

ביז איצט פיעטריקאווער 50, געפינט זיך איצט

6=ער שערפיעץ 30

(בענעדיקטא, פראנט, נעוועלב)

עמפפעהלט א גרויסען אויסוואהל פון

דאמען און מענער-היט

בעמערקונג: אלע רעפעראטורען, וואס זענען געגעבען געווארען אויפ׳ן אלטען אדרעס קענען לויז׳ן ביים נייעם אדרעס אויסגעפוילט ווערען.

ווינטשיג פאר דאמען

נאר 2 זל. ווערען פאר איבערגע־מאכט די עלטעסטע

היטען

אויף גאנץ ניי און אויך נייע היטען צו נעדרינקסטע 3.50

די אדרעס

„TOLA“

23 Żawadzka 23

II wejście parter.

זיכערע הילף און א רפואה!

אהן אפעראציע, אהן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט-פער־גיסונג פאר קראנקע אויף ברוכען, פאר מענער, פרויען און קינדער, פערשידענע קאליקעס אין גוף, פאר הויקערס אהן פיס.

פערלאזט נישט די קראנקהייט, ווייל דער ווינקעל-ברוך ווערט גרויס ווי א מענשען-קאפ, און עס פאלט אריין אין דעם פיס איז דער קראנקער אין א גרויסער סכנה, דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעלע נגמענע היל-באנדאזשען בעזמיגען ביכאר דעם שוערסטען ברוך, אויך פאר הויקערס, לייזונגען ספעציעלע היל-גארסעטן און שפאראטען פאר פערקרומטע פיס און פלאטפיס, ווי אויך קינסטליכע נגמענע פיס.

עמפפאנגט טעגליך פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

זייט דעם ערשטען אקטאבער ד. י. ווערען אלע קראנקע אין מיין ארטאפעדישע הייל-אנשטאלט נור פון מיר פערזענליך בעהאנדעלט.

אכטונג

איינציגע ארטאפעדישע הייל=אנשטאלט

Specialist Dyr. J. RAPAPORT, Ortoped

פון לעמבערג

Łódź, Wólczańska .10, tel. 221-77, front, parter.

מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

ד א נ ק ז א ג ו נ ג.

היערמיט דריק איך אויס מיין הערצליכסטען דאנק דעם ארטאפעד. ספעציאליסט ה׳ דיר. י. ראפאפארט אין לאדז, וואולטשאנסקא 10, פראנט, פארטער, פאר׳ן אויסגעהיילטען מיר מיין דאפעל-ברוך, וועלכעס האט מיר פיל יאהרען זעהר שווערע שמערצען פערשאפט. איך ערקלער דא מיט צופרידענהייט, דאס א דאנק ה׳ דיר. י. ר. האט מיט זיין אויסגעצייכנטע מעטאדע זעהר פיל געהאלפען און איך פיהל מיך זעהר גוט און ארבייטספעהיג, פאר וועלכעס איך דאנק איהם בעסטענס

Herman Dylion. (13)

קליינע אנאנסען

1 זלאטי

אנאנסען ביז 15 ווערטער

Właściciel biura podań, energiczny administrator, przyjmie administrację domu. Pierwszorzędne referencje. — Oferty sub „Energiczny“

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrownj Łódzkiej za № 12734942/40395 na Zł. 15.— na imię Mendla Kuperberga, Limanowskiego 14.

זאפארט צו פערמיטען א צימער מיט אלע בעקוועמליכקייטען מיט א בע־זונדערען איינגאנג פאר פריליינס אדער יונגעלייט. גדאנסקא 8, ליבערמאן.

LECZNICA

chorób

uszu, nosa i gardła

מיט שטענדיגע בעטען

עס ארדינירען די דאקטוירים:

Dr. IMICH, Dr. WOŁYŃSKI

PIOTRKOWSKA 55

fr. I p., tel. 174-74.

Dr. med. Niewiazski

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען. בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

אנדזשעיא 5, טעל. 159-40

נעהמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו. זונטאג און יום-טוב פון 9 — 1 פארמיטאג. בעזונדערער ווארטע-זאל פאר פרויען.

Dr. med. I. Gajst

האט זיך איבערגעצויגען אויף

זגערזשער 40, טעל. 119-45

נעמט אן פון 10 ביז 11 און פון 5-6 אוו.

Dr

S. Kantor

ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט-קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער-שוואכע

וואוינט יעצט

Piotrkowska 90, tel. 129=45

נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 4—9 אוו., זונטאג און יום-טוב פון 8—2 נאכמ.

אנאנסען-פרייז פאר א מילימעטער-שורה

פאר׳ן טעקסט—8 גר. פרייטאג און ערב-יו״ט—24 גר. אין דער זייט־שפאלטען

אין טעקסט—40 ״ ״ ״ ״ 60— ״ ״ ״ 4

נאכ׳ן טעקסט—12 ״ ״ ״ ״ 18— ״ ״ ״ ״

אויסער דער שטאדט 50 פראצ. טייערער. אויסלאנד 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. א ווארט

נעקראלאגען—20 גר. א מ/מ (אין דער זייט שפאלטען) קליינע אנאנסען ביז 15 ווער־טער 1 זל. יעדעס מיטעלדיגע ווארט — 10 גר.

אבאנאמענטס-פרייז: אין לאדז — 4 זלאטעס א חודש מיט צושטעלען א היים. אויף דער פראווינץ — 5 זל. א חודש; אין אויסלאנד 7 זל. אמעריקא—1 דאל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פרינציפיעל דעם אינהאלט פון דער אנאנס בערעכטיגען נישט צום איבערדרוקען די אנאנס אדער צוריקצוצאהלען פאר דעם אנאנס

פאר׳ן אינהאלט און טעקסט פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען טעגליך און פייערטאג.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg

Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman

Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.